deon, qui Gamelionem, proximè præcedit, incipit ante Solſtitium hibernum; ita Hecatombæon æſtivum Solſtitium antecedit. alioquin ſi poſt Solſtitium Hecatombæon ſequeretur, hunc ipſum, non Metagitnionem nominaſſet. Deinde ex Ptolemaicis obſervationibus, in Calippica periodo idem efficitur. Inter eas enim, quæ lib. VII. cap. III. commemorantur, una eſt in anno XLVII. periodi, in qua Antheſterion cœpit XXII. Januarii. Ergo Hecatombæon XIX. Junii. Nam intercalaris menſis fuit Poſideon, non Scirrhophorion. Item anno XXXVI. periodi Calippicæ, Julianæ verò periodi 4420, Elaphebolion iniit XXIII. Februarii. Ergo Hecatombæon XXI. Junii. De quo in libro ſecundo uberiùs diſſerendum erit.

Quamobrem ita cenſeo; Hecatombæonem nonnumquam paulò ante Solſtitium incepiſſe: ita ut Junii maxima pars Scirrhophorioni conveniret. Hinc eſt, quod Plinius lib. IX. cap. LI. menſes illos tres, Munychionem, Thargelionem, & Scirrhophorionem, quibus pleroſque piſcium parere ſcribit Ariſtoteles lib. V. Hiſt. cap. XI. ita reddiderit. *Plurimi*, inquit, *piſcium tribus menſibus, Aprili, Maio, Junio*. Reliquorum menſium hic fermè ſitus erat: Metagitnion Auguſto reſpondebat, & interdum Julio: Boëdromion Septembri, ſub Arcturi ortum, ut ſuprà dictum eſt. Nam Alexandri tempore, cùm Darium vicit, Plenilunium eclipticum Boëdromionis menſis contigit XX. Septembris. Mæmacterion poſt Æquinoctium Autumnale, ut ſuprà demonſtratum eſt. Pyanepſion Novembri ferè incipit. Poſideon Decembri, Gamelion Januario: interdum exeunte Decembri: Antheſterion Februario; & exeunte Januario: Elaphebolion Martio, & exeunte Februario: Munychion poſt vernum ferè Æquinoctium: Thargelion Maio; Scirrhophorion Junio reſpondet. Quæ omnia partim ex antecedentibus patent; partim ubi ad Calippicam periodum ventum erit, accuratiùs tractabuntur.

Platonis locus expenditur. De Platonis autem loco, in quo poſt Solſtitium annum novum exordiri ſignificat, ſic ſtatuo: nequaquam ex illo neceſſariò concludi; Hecatombæonis Neomeniam perpetuò poſt ſolſtitium iniiſſe. Primùm aliam in ſua republica ordinationem anni Plato ſequi potuit. Deinde quòd ſæpiùs Hecatombæon poſt ſolſtitium inciperet, ideo primum menſem in idem tempus conjicit. Veluti cùm Ariſtoteles, & Theophraſtus Gamelionem exempli causâ poſt τροπὰς χειμερινὰς locant, non ſic accipiendum eſt, ut ejus initium ſemper poſt τροπὰς incidat: cùm nonnumquam eas antevertat.

Antequam ab hac menſium diſputatione recedam, duo paucis perſtringenda ſunt; alterum, quod ex Plutarcho Scaliger obſervat; Boëdromionis ſecundam ſemper Athenis eximi conſueviſſe. Sed is ſemel dumtaxat iſtud in commentitia Tetraëteride ſua contingere docuit. Ego id quotannis factum exiſtimo; ut extra ordinem cavus eſſet Boëdromion, & ſequens Mæmacterion plenus: de quo nihil niſi divinando à nobis affirmari poteſt. Alterum eſt, quòd ab Hierophantis diem unum, quatuor annis exactis, intercalatum putat Scaliger inter VIII. & IX Julii, id verò futile, ac vanum videri. Nam ab IX. Julii ſemper annum incepiſſe, quod ille velut principium, & ἀξίωμα ἀλόγως uſurpavit, commentitium eſt: ut ex iis conſtat, quæ adverſus fictam anni Græci formam hucuſque diſputata ſunt.

DE OLYMPICA PERIODO.

CAPUT XIII.

Summa Scaligerianæ doctrinæ. Lib. I. de Emend. P. 35. & Iſag. Can. L. I. Cap. VII. & Lib. III. C. VII.

I. VETUS illud oraculum Græcis editum erat, ut κατὰ τρία ſacrificarent; κατ' ἐνιαυτὸς, κατὰ μῆνας, καθ' ἡμέρας. Cui ut parerent, viſum illis eſt, ut maximæ Panegyres, quales erant Olympiades, & Pythiades, menſe mero Lunari celebrarentur, & eæ certis circuitibus in orbem redirent, & metas Solis conſequerentur; quod unico Emboliſmorum remedio fit. Itaque ſtatuerunt annum duodecim plenorum menſium, quibus appendices dies binos annecterent. Quorum annorum quatuor ad Lunæ adipiſcendam Neomeniam juſtam periodum facere viſi ſunt, ea ratione, quam initio libri hujus expoſuimus. Hoc tempus Tetraëteridem appellarunt. Ita Olympias, quæ in plenilunio debet peragi, præcisè in decimum quintum menſis incidit; & ſic κατὰ μῆνα ſacrificatur, quia κατὰ σελήνην. Rurſus quia interventu embolimi menſis ſecunda Tetraëteris conſequitur curriculum Solis, ſic κατ' ἐνιαυτὸν videntur ſacrificare, & proinde καθ' ἡμέρας, quia καθ' ἥλιον, καὶ κατὰ σελήνην.

II. Verùm aliquantò poſt deprehenſum eſt aliquot Octaëteridas, quæ ex duabus Tetraëteridibus compoſitæ ſunt, abundare diebus ſingulis ſupra rationes Solis. Nam cùm in ſingulis Tetraëteridibus (ut ſuprà docuimus, cùm de anni Græci ſtructura egimus) unius diei ordinaria fieret exemptio, ut popularis annus cum Lunæ ratiocinio congrueret, animadvertebant in quibuſdam Tetraëteridibus biduum eſſe detrahendum. Iſque annus, in quo hoc accidebat, διεξαιρεσιμαῖος vocari poteſt. Cùm igitur peritiſſimè ab Aſtrologis, & Hierophantis bidui exemptio illa fieret, citra periodi ullius obſervationem; primus omnium Calippus deprehendit in novemdecim Tetraëteridibus quater biduum eximi. Vidit enim injuſtè quadrantem diei in ſingulis Enneadecaëteridibus negligi: & cùm LXXVI. anni Metonici dies colligant 27760, unum diem redundare, quia totidem anni ſolares dies habent 27759. Nam Metonica Periodus dies ſibi vendicat 6940. At ſolares anni XIX. dies 6939. horas 18. Ideo ſingulis Enneadecaëteridibus quadrans ſuperfluus eſt, qui in fine LXXVI. annorum ſolidum in diem excreſcit. Calippus autem quod tacitè antea, & ſine Periodo, ab Hierophante fiebat, ut certos dies paulatim eximerent, primus in LXXVI. annis quater id fieri animadvertit. Quod ad hunc modum adminiſtrabant.

III. Novemdecim Tetraëterides Græcæ cum novem menſibus plenis intercalaribus dies faciunt 27763. Nam Octaëteris Græca popularis diebus conſtat 2924. novem hujuſmodi Octaëterides diebus 26316. Adde Tetraëteridem, ſive dies 1447. fient anni LXXVI, dies 27763. de quibus detractis diebus 27759, quot in periodo Calippica ſunt, ſupererunt quatuor dies eximendi ultra XIX. ordinarios ἐξαιρεσίμους. Quare in totum dies eximuntur XXIII. Quippe ſolaris annus dies habet hac ratione CCCLXV, cum quadrante. Annus Græcus dies CCCLX. Ita anni Græci dies colligunt 27360. Accedunt menſes novem intercalares, qui ſinguli ſingulis Octaëteridibus imputantur, nempe dies 270. Colliguntur dies 37630. Cùm autem præterea biduum ſingulis annis adjungatur, vel potiùs VII. dies in quatuor annis: ſi per ſeptem XIX. multiplices, fiunt CXXXIII. dies; de quibus deducti quatuor relinquunt dies CXXIX. ſuperfluos, ſive ἀνάρχους; qui ſuperioribus additi conficiunt dies 27759.

IV. Atque ut intelligas quinam in periodo ſint anni διεξαιρεσιμαῖοι, dies illos CXXIX. partire per LXXVI, ſinguli habebunt diem $1\frac{53}{76}$. Itaque primus annus exigit $1\frac{53}{76}$ ſecundus $2\frac{30}{76}$ tertius $2\frac{7}{76}$ quartus $1\frac{60}{76}$. Itaque primus, & quartus habent ſingulas ἀνάρχους ἡμέρας. Ergo Tetraëteris eſt διεξαιρεσιμαῖος. Atque ita progreſſus oſtendit quænam Tetraëterides ſint διεξαιρεσιμαῖοι, nempe I. V. X. XV. Ea verò bidui exemptio in fine Tetraëteridos fiebat. Docet enim Cicero ex eodem menſe extra ordinem eximi diem unum, ex quo ordinaria detractio fieret.

V. Calippus nihil in hac Periodo innovavit: ſed tantùm oſtendit in XIX. Tetraëteridibus quatuor ἐξαιρέσεις fieri, præter ordinarias XIX. Ideo juſtam periodum annorum XIX. fieri exiſtimavit. Eam verò periodum non ſolùm Athenienſes, ſed & aliæ nationes amplexæ ſunt. Antiquiſſima eſt autem Periodus Olympica, & primo loco ponenda, à qua reliquæ omnes derivatæ ſunt. Ejus initium à diebus æſtivis. Menſis enim primus incipiebat proximè poſt VIII. Julii, ut citima Neomenia eſſet IX. Julii, remotiſſima VI. Auguſti. Etenim primum certamen anno Periodi Jul. initum eſt 3938. cyclo Lunæ V. Solis XVIII. Neomenia Ab Judaici 2985. Julii 9. fer. 3. Character enim fuit 3. 3. 905. Ideo numquam hos fines Neomenia primi menſis antecedebat; & tunc ferè cardines mundi, ſive æquinoctia, & ſolſtitia in octavis partibus ſignorum fiebant. atque VIII. Julii πλαστικῶς conveniebat VIII. pars Cancri.

VI. Conſtruatur modo tabula LXXVI. annorum primi menſis Elidenſium. Primus ordo habeat numerum annorum. Secundus

Secundus Cyclum Lunæ. Tertius dies Græcorum annorum collectos. Quartus locum Neomeniæ in Menſibus Julianis. Quintus ἐπακτὰς ἡμέρας, quæ ſunt ab VIII. Julii uſque ad Neomeniam Hecatombæonis.

TABULA NEOMENIARUM PRIMI MENSIS Elidenſis in annis Periodi Olympicæ.

	Anni Periodi.	*Cyclus Lunæ.*	*Dies collecti.*	*Neomenia primi menſis.*	ἐπακταὶ ἡμέραι	
	I	5	392	9 Julii	0	ἐμβολ.
	II	6	754	5 Aug.	27	
	III	7	1116	2 Aug.	24	
διεξ.	IV	8	1476	29 Jul.	20	
	V	9	1838	24 Jul.	15	
	VI	10	2200	21 Jul.	12	
	VII	11	2562	18 Jul.	9	
ἐξαιρ.	VIII	12	2923	14 Jul.	5	
	IX	13	3315	10 Jul.	1	ἐμβολ.
	X	14	3677	6 Aug.	28	
	XI	15	4039	3 Aug.	25	
ἐξαιρ.	XII	16	4400	30 Jul.	21	
	XIII	17	4762	26 Jul.	17	
	XIV	18	5124	23 Jul.	14	
	XV	19	5486	20 Jul.	11	
ἐξαιρ.	XVI	1	5846	16 Jul.	7	
	XVII	2	6208	12 Jul.	3	
	XVIII	3	6600	9 Jul.	0	ἐμβολ.
	XIX	4	6962	5 Aug.	27	
διεξ.	XX	5	7323	1 Aug.	23	
	XXI	6	7686	27 Jul.	18	
	XXII	7	8047	24 Jul.	15	
	XXIII	8	8409	21 Jul.	12	
ἐξαιρ.	XXIV	9	8770	17 Jul.	8	
	XXV	10	9133	13 Jul.	4	
	XXVI	11	9524	10 Jul.	1	ἐμβολ.
	XXVII	12	9886	6 Aug.	28	
ἐξαιρ.	XXVIII	13	10247	2 Aug.	24	
	XXIX	14	10609	29 Jul.	20	
	XXX	15	10971	26 Jul.	17	
	XXXI	16	11333	23 Jul.	14	
ἐξαιρ.	XXXII	17	11694	19 Jul.	10	
	XXXIII	18	12056	15 Jul.	6	
	XXXIV	19	12418	12 Jul.	3	
	XXXV	1	12810	9 Jul.	0	ἐμβολ.
ἐξαιρ.	XXXVI	2	13171	4 Aug.	26	

	Anni Periodi.	*Cyclus Lunæ.*	*Dies collecti.*	*Neomenia primi menſis.*	ἐπακταὶ ἡμέραι	
	XXXVII	3	13533	31 Jul.	22	
	XXXVIII	4	13895	28 Jul.	19	
	XXXIX	5	14257	25 Jul.	16	
διεξ.	XL	6	14617	21 Jul.	12	
	XLI	7	14979	16 Jul.	7	
	XLII	8	15341	13 Jul.	4	
	XLIII	9	15733	10 Jul.	1	ἐμβολ.
ἐξαιρ.	XLIV	10	16094	5 Aug.	27	
	XLV	11	16456	1 Aug.	23	
	XLVI	12	16818	29 Jul.	20	
	XLVII	13	17180	26 Jul.	17	
ἐξαιρ.	XLVIII	14	17541	22 Jul.	13	
	XLIX	15	17903	18 Jul.	9	
	L	16	18265	15 Jul.	6	
	LI	17	18627	12 Jul.	3	ἐμβολ.
ἐξαιρ.	LII	18	19017	7 Aug.	29	
	LIII	19	19379	3 Aug.	25	
	LIV	1	19741	31 Jul.	22	
	LV	2	20103	28 Jul.	19	
ἐξαιρ.	LVI	3	20464	24 Jul.	14	
	LVII	4	20826	20 Jul.	11	
	LVIII	5	21188	17 Jul.	8	
	LIX	6	21550	14 Jul.	5	
διεξ.	LX	7	21940	10 Jul.	1	ἐμβολ.
	LXI	8	22302	4 Aug.	26	
	LXII	9	22664	1 Aug.	23	
	LXIII	10	23026	29 Jul.	20	
ἐξαιρ.	LXIV	11	23388	25 Jul.	16	
	LXV	12	23750	21 Jul.	12	
	LXVI	13	24112	18 Jul.	9	
	LXVII	14	24474	15 Jul.	6	
ἐξαιρ.	LXVIII	15	24865	11 Jul.	2	ἐμβολ.
	LXIX	16	25227	6 Aug.	28	
	LXX	17	25589	3 Aug.	25	
	LXXI	18	25951	31 Jul.	22	
ἐξαιρ.	LXXII	19	26312	27 Jul.	18	
	LXXIII	1	26674	23 Jul.	14	
	LXXIV	2	27036	20 Jul.	11	
	LXXV	3	27398	17 Jul.	8	
ἐξαιρ.	LXXVI	4	27759	13 Jul.	4	

Hæc eſt Olympica Scaligeri periodus, ad quam reliquorum Græciæ populorum Periodi directæ ſunt. Quæ quidem omnes in Cyclo Lunæ cum Olympica conveniebant, ſed tempore diſcrepabant. Nam annus, exempli causâ, Tetraëteridis Atticæ tertius, erat Olympicæ primus. Etenim omnes Periodi in anno primo Novilunium habebant IX. Julii; & primus menſis ſingularum Tetraëteridum lunaris erat. Sed cùm unius, ut puta Olympicæ, Tetraëteridis annus primus ageretur, alterius, videlicet Atticæ, tertius occurrebat. Quæ omnia in Elencho fuſiùs declarabimus.

ELENCHUS SCALIGERIANÆ DOCTRINÆ.

CAPUT XIV.

Olympicæ Periodi ſtructura commentitia refellitur.

CUM Olympica Periodus ex anni Græci contextu, ac diſpoſitione tota conſtet, prima hæc adverſus illam, & juſtiſſima ſit exceptio, ut annum Græcum negemus talem fuiſſe, qualem nobis ex mera divinatione procudit. Atque hoc primis capitibus manifeſtiſſimè, niſi fallor, oſtenſum eſt; anni Græci planè confictam eſſe rationem, cui tota illa periodus innititur. Verùm ut hujus commenti ne tenuiſſimum quidem veſtigium ſuperſit, ídque ut magis, ac magis æquus lector agnoſcat, propiùs pedem cum iis præſtigiis, & conficta periodo conferemus.

Ex iis, quæ de anno Græco ſcriptores antiqui, ac præſertim Geminus, & Cenſorinus referunt; quorum teſtimonia ſuprà recitata ſunt; perſpicuum eſt Græcos veteres nullo alio annorum orbe, quàm Tetraëteridum, vel Octaëteridum πολιτικῶς uſos fuiſſe. Succeſſit iis Metonica Periodus, annorum novem ac decem; quam tamen vix eſt, ut populari conſuetudine ſancitam arbitremur: cùm per octo annorum curriculum evoluta fuiſſe tempora Geminus auctor valdè bonus, & vetus aſſerat. Metonicam deinde Periodum Calippus recenſuit, ac LXXVI annorum circuitum reperit; cujus nullum ad vulgus ſenſum perveniſſe, ſed à peritis tantùm, & Aſtronomis

nomis eſſe ſervatum nullis inficiabitur. Ante Calippi tempora nemo de LXXVI. annorum Periodo cogitavit. Quamobrem quid eſt tandem, quod Olympicos agones, & Elidenſis anni Neomenias LXXVI annorum orbe circumſcripſit, qui longo poſtea intervallo receptus eſt? Quis ἐξαιρέσεις ſimplices, & iteratas, vel ſolidorum menſium intercalationes, ac cetera denique, quæ ſunt periodi illius συνέχοντα, non ſolùm Elidenſes, ſed & Græcos omnes obſervaſſe docuit? Atenim Periodum ante Calippum ejuſmodi nullam habuere Græci; ſed nihilominus opportuna dierum exemptione, ac reliqua diſpoſitione omni, annos ſuos ita caſtigabant, ut imprudentibus Periodi illa forma, & methodus obreperet. Hoc enim pag. 37. iis verbis confirmat Scaliger. *Calippus quidem nihil in ea re innovavit: ſed, ut diximus, oſtendit tantùm in* XIX. *Tetraëteridibus quatuor* ἐξαιρέσεις *fieri ſuprà* XXX. *ordinarias*, &c. Et paullò ante. *Cùm igitur peritiſſimè ab Aſtrologis, & Hierophantis illa bidui exemptio fieret, primus omnium Calippus animadvertit in* XIX. *Tetraëteridibus, qui ſunt anni* LXXVI. *quater biduum eximendum.* Ante Calippum igitur, citra LXXVI. annorum conceptam, expreſſámque periodum, eadem, quæ arte, & methodo poſtea tractata ſunt, Hierophantæ tacita emendatione præſtabant. Sed ſi ita eſt, eumdem lunaris, ac ſolaris anni modum, quem Calippus definiit, olim adhibitum fuiſſe neceſſe eſt; ut imprimis ſolis annuo curſui CCCLXV. dies, cum VI. horis imputentur.

Atqui Scaliger lib. II. pag. 66. cùm de Octaëteride Harpalea diſputat, anni ſecundùm Harpalum quantitatem ſtatuit dierum CCCLV, horarum XII. Deinde cùm popularem Octaëteridem conſtituat dierum 2924, anni ſinguli dies exigunt CCCLXV horas XII. Hunc anni modum vetuſtiſſimis obtinuiſſe temporibus exiſtimat. Et cùm Cleoſtratus Octaëteridem ad dies 2922 contraxiſſet, ut ſinguli ad Julianum modum quadrarent, vitium illud citò deprehenſum ait, quòd biduum Tetraëteridi deeſſet. Quare ex Scaligeri opinione, Juliana Solaris anni menſura paucis annis obſervata fuit, ac perpetuò ferè major illa Solis annuo curſui dierum quantitas attributa. Ideò plures in annis LXXVI. eximendi fuere dies, quàm Scaligeriana Periodus poſtulat; ut ad ſolis ſpatia annus Græcus accommodetur; ac tota illa Periodi diſtributio caſſa, & inutilis erit. Idem etiam de Lunari Græcorum anno poteſt objici, qui major aſtronomico fuit horis paullò plus duodecim in Tetraëteridibus ſingulis. Quoniam itaque nec ſolaris annus, nec lunaris Calippicis rationibus congruebat, abſurdiſſimum eſt Calippicam Periodum etiam occultam, & tacitam veteribus Græcis affingere; putaréque illos exemptionibus, intercalationibúſque ſuis annorum intervalla ita moderatos eſſe, ut poſt annos LXXVI, Solis ac Lunæ ratiocinia ad Calippi definitiones accederent. Cur enim Calippicam illam Periodum delegit potiùs Scaliger, quàm aut Hipparcheam, aut aliam quamlibet caſtigatiſſimam, quæ utriuſque ſideris motus aſſequeretur, ut eam priſcis illis temporibus tribueret? Siquidem Calippicam ipſam fatetur ignotam tum fuiſſe; anni verò utriuſque quantitatem abhorrentem, & à Calippica diverſam conſtituit. Quocirca cauſam nullam video, cur antiquam illam, quam opinione ſua fingit, Periodum ex Calippi regulis ordinaret, quàm quòd opportunè detrahendis diebus, & intercalandis menſibus, Græcos crederet paulatim, & imprudentes in illam Periodum eſſe delapſos. Atqui Calippica, uti dixi, Periodus, & annus Calippicus ab exactis Solis, & Lunæ ratiociniis diſcrepat. Unde ab Hipparcho poſtea emendatam eſſe putat. Hipparcheam Alphonſina methodus caſtigavit. Cùm igitur annum ſuum ita Græci identidem corrigerent, ut cum Sole, Lunáque in concordiam rediret, non Calippica magis, quàm Alphonſina, vel caſtigatior aliqua periodus arripienda fuit, quam Græcis imputaret Scaliger. Verùm tametſi omnium veriſſimam, atque emendatiſſimam eſſe Calippicam putemus, ut Græci, qui accuratiſſimos Solis, Lunæque motus adipiſcerentur, in eam paulatim, atque aliud agentes incurrerent, non propterea labentes annos, ac ſingulos ita diſpenſaſſe neceſſe eſt, ut totidem dierum ἐξαιρέσεις, non plurium, facerent: ut in hac potiùs quàm illa Tetraëteride biduum eximerent: ut poſtremò reliquum periodi contextum ad eum modum inſtituerent, quem Scaliger commentus eſt. Quod adeò exemplo aliquo ejuſmodi declarari poterit. Poſt Chriſti Salvatoris adventum, ad Nicænum uſque tempus, Solaris, ac lunaris annus ad Paſchatis methodum non ſemel emendatus eſt, ejúſque παρεκτροπαὶ ab Æquinoctialibus vel Solſtitialibus cardinibus congrua dierum παραφαιρέσει in viam reductæ. Velut ab Hippolyto, Theophilo, Anatolio, aliiſque compluribus eſt factum, qui ætate quiſque ſua fluctuantis anni caput in conſequentia prolapſum, propter Tropici circuitus, ac civilis inæqualitatem, priſtinas ad metas reflectebant. Quod non eâdem omnes methodo conſecuti ſunt. Nam alii inſtituendis Octaëteridibus; alii iiſdem illis duplicandis, alii per Enneadecaëteridas; alii alia temporum deſcriptione, ad eumdem nihilominus exitum omnes, finémque pervenerunt: non modò ut ſolaris anni principium retrò ſuas ad metas agerent; ſed etiam ut lunares Neomenias, quæ in anteriora paullatim abierant, ad eaſdem propellerent. Siquis igitur jam tum prioribus illis ſæculis Gregorianam anni methodum, quæ per epactas, ac reliquam anni diſpoſitionem ad eoſdem cardines utriuſque ſideris curſus, atque intervalla revocat, uſurpatam tacita quadam obſervatione dixerit, neque quicquam recentiorem illam ordinationem, ac Tetracoſieteridem aliud egiſſe, niſi quod ab illis peritè citra Periodum ullam fiebat, id quoties, & quatenus fieret oſtendiſſe, quis non vaticinari hominem, & inſanire judicet? Age verò prodeat alius, atque idem de Juliana anni forma, & quadriennio contendat: & quoniam apud Græcos, ac pleraſque nationes, variæ anni interpolationes fuerunt, quarum beneficio cum Solis cardinibus civilia temporum ſpatia congruerent, audeat Julianam biſextilium annorum diſpoſitionem aſſerere civili apud illos conſuetudine eſſe ſervatam; nihil eorum defuiſſe, quæ in Juliano luſtro à nobis adminiſtrantur; niſi quòd obſcurè illi ac tacitè, nos aperta, explicatáque methodo id negotii ſuſcipimus; ferret quiſquam adeo perſpicuis de rebus tam abſurdè diſputantem? Par eſt Scaligeriani commenti vanitas; qui Calippicam Periodum tacita quadam obſervatione, ſine arte, ac methodo, putat priſcis illis obtinuiſſe ſæculis, ac per eam Olympiacorum certaminum, ceterarúmque Græciæ celebritatum intervalla decurriſſe. At enim ſit illud de Calippicæ uſu Periodi non ſatis exploratum: tamen eſt in ejus contextu ſolidum, ac præclarum quippiam: tamen graves habet auctores, qui ſi minùs illud ipſum, proximum certè aliquid, ac ſimile perſuadent. Nihil horum in hac Scaligeriana periodi deſcriptione cernitur. Vana omnia, & non ſolùm citra ullum auctorem, ſed etiam contra veterum teſtimonia, confícta: quod per ſingula capita, diſcutiendis ejus rationibus, oſtendetur.

CAPUT XV.

Refelluntur momenta rationum omnia, quibus confictam illam Periodum adſtruxit Scaliger.

IN aditu ipſo diſputationis, vetus illud reſponſum, ac Græcorum inſtitutum abſurda diſputatione depravat. Geminus antiquus, & optimus Scriptor Iſagoges pag. 117, propoſitum fuiſſe Græcis ait, ut menſes ſecundùm Lunam, annos ſecundùm Solem agerent: τὸ γὰρ ὑπὸ τῶν νόμων, καὶ τῶν χρησμῶν παρηγγελμένον, τὸ θύειν κατὰ γ' ἤγουν τὰ πάτρια, μῆνας, ἡμέρας, ἐνιαυτοὺς, τοῦτο διέλαβον ἅπαντες οἱ Ἕλληνες, τῷ τοὺς μὲν ἐνιαυτοὺς συμφώνως ἄγειν τῷ ἡλίῳ, τὰς δὲ ἡμέρας, καὶ τοὺς μῆνας τῇ σελήνῃ. *Quod igitur legibus, atque oraculis cautum fuerat, ut ſecundùm tria quædam ſacrificarent à majoribus accepta, nempe ut menſium, dierum, & annorum rationem haberent, hoc ita Græci omnes acceperunt; ut annos ſuos ad Solem accommodarent, dies autem, & menſes ad Lunam.* Quid ſit autem annos ad Solem, dies ac menſes ad Lunam dirigi; ita declarat, quomodo ſuprà cap. III. jam expoſuimus; hoc verò loco denuò repetemus. Nam ſecundùm Solem annos ordinare, eſt iiſdem anni tempeſtatibus Sacrorum celebritates adſtringere; ut vernæ, aut æſtivæ, verno, & æſtivo tempore peragantur. Dies porrò ſecundùm Lunam obſervare, eſt congruas lunaribus aſpectibus appellationes diebus imponere. Exempli cauſâ, qua die Luna naſcitur, ea νουμηνία vocatur; qua verò δευτέρα φάσις incidit, ſecunda dies. ſic Lunæ φάσιν illam, quæ dimidiato menſe contingit, propterea διχομηνίαν appellarunt; & triceſimam Lunam τριακάδα. Ita ab lunaribus illuminationibus dierum vocabula ſumpſerunt: ex quo tertium ſequitur, ut menſes cum Lunæ circuitu congruant: cujus rei argumentum hoc eſſe dicit, quòd eclipſis Solis τῇ τριακάδι, lunaris verò ἐν τῇ διχομηνίᾳ, id eſt dimidiato menſe committi ferè videantur. Hæc Geminus. Ex iis autem Scaligeri παραλογισμὸς convincitur, qui ita Græcorum ordinationem explicat; ut καθ' ἥλιον annos diſpoſuerint, quatenus per intercalationem menſium anni caput intra ſolarem cardinem coërcebant: κατὰ σελήνην verò, quia primi Tetraëteridum menſes, in quos præcipuæ quædam celebritates cadebant, lunares erant: etiamſi reliqui deinde menſes totis quatuor annis à Luna deſciſcerent: καθ' ἡμέρας denique, quia ſecundum Solem, & Lunam obibant. Atqui Geminus docet non unum dumtaxat menſem, hoc eſt primum, ſed menſes omnes ſecundùm lunarem curſum inſtitutos fuiſſe. Quod & Plato in Timæo confirmat; cùm ait uti Lunam, menſes, ita Solem annua intervalla metiri.

Quæ eſt ergo ratio Scaligeri, quod universè de menſibus eſt dictum, id ad unum, ac primum referre: Nam Gemini poſtrema illa verba conſideranda ſunt: τὸ δὲ κατὰ σελήνην ἄγειν ἀκριβῶς τὰς ἡμέρας παράδειγμά ἐστι, τὸ τὰς μὲν τοῦ ἡλίου ἐκλείψεις γίνεσθαι τῇ τριακάδι, τὰς δὲ τῆς σελήνης ἐκλείψεις, νυκτὶ τῇ φερούσῃ εἰς τὴν διχομηνίαν. *Quòd autem ſecundùm Lunam accuratè dies agantur, argumento eſt, quòd Solis deliquia triceſima die; Lunæ verò nocte illa contingant, quæ in medium menſem deſinit.* Præterea cùm variæ toto anno, pérque menſes reliquos diſtributæ celebritates, & ſacrificia fuerint, quomodo κατὰ σελήνην obſervabantur, ſi primus dumtaxat menſis lunaris eſſet? Ejuſmodi ſunt Dionyſia, Myſteria Cereris, quæ annua fuiſſe alibi demonſtravimus, ac reliqua feſta; à quibus etiam Athenienſes menſium nomina mutuati feruntur. Qua in re mirum illud videtur Scaligerum, quod de ſacrificiis omnibus Græcis ab oraculo legibúſque ſancitum erat, de iis ſolùm intelligendum putaſſe, quæ in primum primi anni menſem incurrerent. Illud verò minimè tolerandum; quod ſacrificia καθ' ἡμέρας obiri, idem eſſe credit, quod ſecundum utrumque ſidus, quod eſt cavillatorium. Nam Geminus longè aliter pronuntiat: nempe nihil aliud eſſe, quàm dies ipſos, & quidem omnes omnium menſium, Lunæ φάσεσιν, & apparentiis reſpondere.

Reliqua non ſunt nauci; quæ ex anni Græci ficto, commentitióque contextu, quem nos in prima parte confutavimus, univerſa proficiſcuntur. Demonſtratum enim eſt civilem Græcorum annum Lunarem fuiſſe non æquabilem, menſes item Lunares. Exemptiones porrò dierum non ad Scaligerianam regulam; neque ſtatis illis Tetraëteridum annis, ac menſibus; ſed alio modo fiebant, cùm anni ſui labem animadverterent. De Calippo totum illud falſiſſimum eſt: hic enim nullam aliam niſi merè Lunarem Periodum inſtituit; de qua libro ſecundo.

Abſurdi ſunt & ἄναρχοι dies illi CXXIX, qui ex binis ſingulorum annorum diebus appendicibus conflantur. Nam ἄναρχοι fuere apud Athenienſes quatuor in anno Lunari, ut ex Ulpiano ſuprà monſtravimus. Quocirca perit Scaligero figmentum illud diſtributionis τῶν ἀνάρχων ἡμερῶν, & ἐξαιρέσεων; quas ad eum modum quem ille propoſuit diſpenſatas affirmare, id verò vaticinari eſt.

Nam quod Ciceronem docere ſcribit, ex eodem menſe diem unum eximi ſolitum extra ordinem, de quo ordinaria fieret detractio; nuſquam à Cicerone ordinariæ exemptionis facta mentio; quæ quidem quarto quoque anno contingeret. Geminus verò poſt annos XVI, ad Solis motum compenſandum, triduum exemptum eſſe de Octaëteride Græca teſtis eſt, quod & libro ſequente denuò tractabitur. Déque hac, aut ſimili, & quidem extraordinaria detractione Ciceronis locus intelligendus videtur.

Præterea quod vel antiquiſſimam dicit eſſe Periodum Olympicam; vel ab ea reliquas omnes in Græcia propagatas, utrumque vaniſſimum eſt. Græcos enim ante Calippum, qui ſub Alexandri tempus floruit, nullam omnino LXXVI. annorum Periodum agnoviſſe fatetur Scaliger; ipſúmque adeò Calippum inventorem fuiſſe Periodi illius. Quamobrem à ſeipſo diſſentire neceſſe eſt illum, qui Periodum iſtam antiquiſſimam eſſe dicit, quam in rerum natura nondum exſtitiſſe, antequam Calippus prodiret, ultrò confitetur. Scio quemadmodum Periodi illius vetuſtatem defendat Scaliger; nimirum quòd taciti, & imprudentes in eam inciderent; non autem expreſſam, atque explicatam haberent. Sed hoc ſuperiori capite validiſſimè refellimus; neque potiorem eſſe rationem oſtendimus, cur Calippicam hanc magis, quàm aliam quamlibet veteribus Græcis tribueret. Adde nullam aliam à Calippo Periodum excogitatam, quàm Lunarem, & eam ipſam numquam in civilem conſuetudinem admiſſam eſſe; quod libro ſequenti pluribus explicabitur. Similiter negatum id à nobis eſt, ac convictum, quod velut doctrinæ totius principium crebro ſermone jactatur: Neomeniam primi menſis Græci, & Olympici numquam ante VIII. Julii diem iniiſſe; proindéque citimum Novilunium incidiſſe in IX. Julii, remotiſſimum in VI. Auguſti. quod neque probavit uſpiam, nec ullam veritatis ſimilitudinem habet. Quamvis enim id, quod minimè eſt neceſſe, concedamus ultrò, τροπὰς in octava Signorum parte tunc collocatas eſſe, non ideò VIII. Julii cardo annorum eſſe perpetuò debuit. Quippe octavæ ſignorum partes, ut & puncta ipſa prima, in quibus revera cardines conſiſtunt, paulatim retrocedunt. Adeò ut Calippi tempore primam Cancri partem Sol XXVII. circiter Junii ſubiret, octavam quarto Julii. Unde in IV. Julii, non in VIII. τροπαὶ civiles, atque anni metæ conſtituendæ ſunt. Sed illud jam antea patefactum eſt, Neomeniam primi menſis lunaris nonnumquam Solſtitium ipſum tam Aſtronomicum, quàm civile prævertiſſe; quod cùm de menſibus Atticis ageretur, capite duodecimo concluſimus: ídque Judæorum exemplo ſuaderi poteſt, qui id olim ſpectabant ut primi menſis plenilunium in ipſum anni cardinem incurreret. Quod ſi ita eſt, uti verum eſſe ex Ptolemaicis obſervationibus ibidem adſtruximus, ruit contextus Olympicæ Periodi, quem fabricatus eſt Scaliger; ac perperam ſingularum Olympiadum & agonum tempora, non ſolùm ab illo, ſed ab ejus ſectatoribus definiuntur, imprimíſque Calviſio, qui falſam magiſtri doctrinam, quam ne ipſe quidem penitus intelligit, ſecutus, certaminum dies ſingulis in Olympiadibus deſignat. Exempli cauſâ, primùm ludicrum ab Iphito ſcribit editum eſſe Julii XXIII, quòd in eum diem plenilunium caderet, anno Per. Jul. 3938, quo cœptæ ſunt Olympiades. Secundum autem Auguſti VII, anno 3942; ac reliqua deinceps. In quibus illud obſervatur, ut Neomenia numquam VIII. Julii diem antecedat: ſed in Auguſtum potiùs intercalato menſe, ſummoveatur. Sed ego primi menſis Neomeniam ante Solſtitii cardinem incœpiſſe nonnumquam, ac proinde plenilunium Olympicum non iis, quibus Scaliger & Calviſius aſſerunt, diebus accidiſſe puto; ſed vel in cardinem ipſum incurriſſe, vel ab eo fuiſſe proximum. Quinetiam falſum illud arbitror, annum primum Olympicæ Periodi intercalarem fuiſſe. Unde anno ſecundo Neomenia prima non Auguſti V, ſed Junii XXVIII. iniit. Ex quo conſequentium annorum diſpoſitionem, ac ſeriem labefactari, commutaríque neceſſe eſt.

Calviſii error in Olympiadibus.

Ephorum porrò, quem Dionyſius teſtem citat in primo libro, neque intellexit Scaliger, neque jure reprehendit. Putat enim illum τροπὰς in IX. Julii conſtituiſſe, de quo numquam cogitavit. Nam eas in XXVIII, vel XXVII. Julii contulit, ex Metonis decreto; cùm anteceſſionem lunarem nondum vulgò cognoſcerent. Oſtendemus autem poſtea errare Scaligerum, dum Halicarnaſſenſis verba de Ilio capto ad annum Per. Jul. 3531. pertinere putat. Nam 3530, id accidiſſe Dionyſius refert, cyclo XV, cùm Neomenia Scirrhophorionis caderet in XIX. Junii; Thargelionis autem XX. Maii. Hecatombæonis XVIII. Julii.

Scaliger pag. 37.

At enim τροπὰς apud auctores non ipſa ſolſtitia exacta ſignificare probat libro III, Iſag. can. cap. VII, ex Diodori verbis, qui anno Olympiadis XCVI. tertiò ſcribit: ἔτυχον μὲν οὖσαι τροπαὶ χειμεριναί. Et mox, Erat, inquit, νὺξ ἀσέληνος, καὶ χειμέριος. Nox illunis erat circa τροπάς. Fuit tum aureus numerus VII, Epacta Juliana XI, è regione VIII. Januarii. Ergo τροπαὶ erant VII. Januarii. nam nox illunis eſt ἔνη καὶ νέα. Unde pridie VIII. Jan. fuit νὺξ ἀσέληνος. Levis & imbecilla ratio. Quis enim fieri poſſe non videt, ut Luna maximè initio quarti quadrantis non luceat; imò verò plena nonnumquam ſui videndæ copiam nullam faciat nubibus obducta? Quare quod hiſtoricus ille contigiſſe refert, potuit Decembri exeunte, paulò pòſt τροπὰς inci-

pag. 225

Diodori locus illuſtratur.

incidere, τροπὰς, inquam, accuratiores, & Metonicas, aut Calippicas. Nam vox ipſa τροπαὶ non unum tantummodò diem ſignificat, putà in quem Solſtitium convenit, ſive octavum ab eo diem: ſed ut Bruma apud Latinos dies aliquot tam ante, quàm poſt Solſtitium complectitur; ita τροπαὶ dies etiam poſt ſolſtitialem cardinem plures continent. At τροπὴ cùm in ſingulari dicitur, diem ipſum deſignat, in quo ſolſtitium committitur. Ut in illo Dionyſii loco, in quo tempus excidii Trojani circumſcribit: ϖέντε ἢ ἦσαν αἱ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον ἐκπληρῶσαι μετὰ τὴν τροπὴν εἴκοσι ἡμέραι. *Superflui dies ad annum complendum poſt Solſtitium reſtabant viginti.* Ubi τροπὴ Calippicum eſt Solſtitium. XXVII. Junii, non VIII. Julii, ut perperam Scaligeriani ſentiunt. Idque doctrinæ totius anni Græci, Atticique firmamentum apud illos eſt ſanè perabſurdum.

VI. Quo labefacto, nec non exploſa ridicula anni forma, quam Græcis perperam illorum magiſter attribuit; totus ille contextus Olympicæ periodi, ac deſcriptio κατάκρας concidit. Simul illud refellitur de intercalari die, quem inter VIII. ac IX. Julii ab Hierophantis inculcatum eſſe fingit. Id enim alio tempore factum eſt in anno recondito, ac ſolari, ex Ægyptiorum, ut credibile eſt, conſuetudine. Tametſi ex Scaligeri rationibus ſecus exiſtimandum ſit. qui, ut ſuprà vidimus, anni ſolaris apud Græcos veteres modum Juliano haud paullò majorem conſtituit. Quam quidem velitationem hominis ſecum, ac diſſidium ſuperiori capite diſcuſſimus.

CAPUT XVI.

Excutitur abſurda Tetraëteridum ratio à Scaligero conficta.

OLYMPICÆ Periodi tractationem nova, & inaudita hactenus ſententia concludit, quæ præter quàm quod ex mera vaticinatione prodiit, adeò pugnat cum reliquis hujus libri capitibus, nihil ut magis repugnet.

Scaliger pag. 39. Placet itaque Scaligero, ad Periodum Olympicam, tamquam ad regulam, ita directas fuiſſe civitatum reliquarum Periodos, ut univerſæ in Cyclo Lunæ, non autem in tempore convenirent. Nam annus, exempli causâ, Tetraëteridis Olympicæ tertius, erat Atticæ primus. Quippe Periodi omnes in anno primo novilunium habebant IX. Julii; & primus menſis ſingularum Tetraëteridum lunaris erat, ac deinceps reliqui menſes, & anni eodem contextu ſequebantur. Sed cùm unius, uti dixi, Tetraëteridis primus annus ageretur, is erat alterius tertius, aut ſecundus. Quare anni dupliciter ſpectari poſſunt; vel ut in Tetraëteride ſunt, vel ut in Periodo locum habent. Quatenus in Tetraëteride conſiderantur, primus unius annus poteſt eſſe alterius ſecundus, aut tertius. Ut autem in Periodo ſpectantur, cùm primus annus cujuſcumque Periodi is eſſe debeat, qui novilunium habet in IX. Julii; quando duæ inter ſe Periodi conferuntur, quarum alterius annus in Tetraëteride primus, eſt alterius Tetraëteridis ſecundus, aut tertius; neceſſe eſt ad methodum, alterutrius periodi caput anteverti, ut in eumdem Lunæ cyclum conveniant. Verbi gratiâ, primi periodorum omnium anni inire debent ab eodem cyclo, à quo cœpit Olympica, quæ eſt ceterarum regula. Iniit autem cyclo Lunæ v. Quare omnes ab eodem incipiunt. Fingamus modò Tetraëteridis Atticæ primum annum eſſe tertium Olympicæ. Primus annus Periodi Atticæ, idémque Tetraëteridis primus, erit tertius ejus Tetraëteridis ex omni Periodo Olympica, quæ cyclum habet v. Unus autem reperitur annus XXXIX. eo cyclo præditus. Unde triceſimus nonus annus unius alterius erit primus, & ad methodum ex alterutra duo cycli deducendi ſunt. Quocirca differunt omnes Periodi inter ſe comparatæ cyclo uno, vel duobus, vel tribus. Si periodus aliqua differt ab Olympica uno cyclo, vigeſimus unius erit primus alterius, & ita quartus annus Tetraëteridos alterutrius erit primus alterius. Si differant duobus cyclis; annus XXXIX. unius, erit alterius primus; & annus Tetraëteridis hujus tertius, illius erit primus. Si differant cyclis tribus, annus LVIII. unius primus erit alterius; ſimiliter annus ſecundus unius primus erit alterius. Hæc Scaliger, & quidem obſcurè, quæ nos faciliora reddidimus. Sed in iis fidem omnem ſuperat, quantùm abſurditatum congeſſerit. Imprimis illud quaſi certum arripit, quod eſt falſum, ac frivolum; Elidenſes, apud quos Olympia celebrabantur, ejuſmodi periodum amplexos eſſe, de qua ante Calippum nemo cogitavit; poſt ipſum ſoli Aſtrologi, & eruditi cognitam habuerunt. Deinde ceteras quoque civitates eadem uſas eſſe Periodo; quod nihilo prudentius eſt ab illo fictum. Ad hæc, omnium initium idem eſſe debuiſſe, ac neceſſariò cyclis à ſe invicem ſolidis diſcrepaſſe. quæ omnia, ut & cetera de anni Græci forma, falſa, ludicra, & commentitia ſunt. Accedat jam ad ſuperiora temeritatis argumenta, ſingularis inconſtantiæ ſpecimen, quod illas ipſas conditas à ſe leges de Periodorum invicem ratione in poſterioribus neglexit, & adverſus illas quampluríma commiſit. Nam Atticam quidem, & Macedonicam, quamvis falſis principiis innixus, ita cùm Olympica comparavit, ut illius præſcripti meminiſſet. Quippe Atticam Periodum ab Olympica XXXVIII. annis, hoc eſt Cyclis duobus diſtare ſcripſit, quoniam Tetraëteridos alterius annus primus, tertius erat alterius. Macedonicam autem eamdem cum Olympica ſtatuit, quod annus Tetraëteridis unius quartus, perinde quartus eſſet alterius. Videamus quàm ejus methodi memor in ceteris fuerit. In Bithynica, quoniam annus XXX. ipſius erat Olympicæ XXXII, hanc ab illa biennio ſolùm diſcrepare contendit, & ad methodum de Olympica duo eſſe detrahenda. Atqui ſi XXX. Bithynicæ eſt Olympicæ XXXII, annus ſecundus Tetraëteridis unius, erit quartus alterius. Quare ex priore regula duobus cyclis, hoc eſt annis XXXVIII. diſtabunt, quemadmodum Attica ab Olympica. Aut igitur falſa eſt iſta methodus, aut qui eam minimè tenuerit, reprehenſione dignus eſt Scaliger. Sequitur Pythica Periodus, de qua ita ſentit: anno Iphiti CXCV, primam iniiſſe Pythiadem. Erat hic annus tertius Tetraëteridis Olympicæ tertius nempe Olympiadis XLIX. Quapropter methodus poſtulat, ut, perinde atque Attica, Periodum Olympicam annis XXXVIII. præcedat, vel ſequatur; ita ut triceſimus nonus unius primus ſit alterius. Scaliger autem ab anno tertio Iphiti Pythicam periodum, ut & Atticam inchoari cenſet. Ubi igitur illa de Periodis inter ſe conferendis edita ſanctio? Tertiò Thebanam Periodum annis tantummodò ſex ab Olympica differre putat, quoniam ſexageſimus quartus Thebanæ, eſt Olympicæ LXX. Verùm ex eo conſequens eſt annum quartum unius eſſe alterius ſecundum, ac proinde primum hujus, illius tertium. Unde par, & eadem Thebanæ ad Olympicam ratio debet eſſe, quæ eſt ad eamdem Atticæ, ut annus XXXIX. Olympicæ, ſit Thebanæ primus. Reliqua prætermitto, quæ ſuis quæque locis agitabuntur. Animadvertis jam, Lector, quàm jocularis, & contraria ſibi ipſi methodus ſit illa Scaligeri; quam cùm ne ipſe quidem ſequatur, qui eam condidit, apparet quanti nos eam facere conveniat, qui tam multis argumentis ejus falſitatem, ac vanitatem convicimus.

De Tetraëteride, & Periodo Attica.

CAPUT XVII.

Scaligeri doctrina Lib. I. de Emend. P. 40, & lib. I. Iſag. Can. C. VII, & Lib. III. C. VII.

PERIODUS Olympica matrix omnium Græciæ Periodorum fuit, ac regula; ad quam Attica imprimis eſt exacta. Ea ex Tetraëteridibus XIX. compoſita, LXXVI. annos continet. Caput ejus olim in bruma fuit: quod arguit Poſideon menſis, qui intercalari conſueverat. Vulgus poſtea ab æſtivo ſolſtitio putare cœpit, propter Olympicum agonem. Quamquam ne tum quidem ἄναρχοι ἡμέραι in finem Scirrhophorionis conjectæ ſunt; ut ex Dionyſio liquet, qui à XXIII. Thargelionis ad initium Hecatombæonis numerat dies XXXVII, hoc eſt VII. Thargelionis reliquas, & XXX. Scirrhophorionis, qui proinde ἀνάρχους habuit nullas. I.

Quoniam autem omnes Græciæ civitates eodem modo Tetraëteridis annos ordinabant; ſed annus Tetraëteridis unius primus, erat II, aut III, aut IV. alterius; videndum quoto anno Tetraëteridis Olympicæ conveniat caput Atticæ Periodi. Plutarchus ſcribit pugnam Chabriæ circa Naxum contigiſſe, Βοηδρομιῶνος πέμπτῃ φθίνοντος περὶ τὴν πανσέληνον. Hoc tempus confertur ab Euſebio in annum primum Olymp. CI. id eſt annum Iphiti 401. Quòd ſi plenilunium incidit XXVI. Boedromionis, ergo novilunium fuit XIII, vel XIV. menſis. & quidem Boëdromion eſt tertius menſis. Ut autem novilunium incurrat in XIII, aut XIV. menſis; id verò contingere non poteſt, niſi anno Tetraëteridis tertio; & proinde annus primus Olympiadis, eſt tertius Tetraëteridis Atticæ. Ergo ſecundùm ea, quæ de Periodorum inter ſe comparatione dicta ſunt, Periodus Attica differt ab Olympica duobus cyclis, & annus XXXIX alterutrius, eſt primus alterius. Nihil autem refert, utrum Atticam, an Olympicam antiquiorem facias; cùm id methodi causâ fiat. Verùm fingamus Olympicam eſſe vetuſtiorem. Ex perpetua methodo ad Atticam Periodum adipiſcendam, anni XXXVIII. de Olympica detrahendi ſunt. Subjicit deinde tabulam, in qua anni periodi totius cum menſium ſingulorum Neomeniis explicantur, quam nos adſcripſimus, quò facilius percipiantur ea, quæ adverſus inaniſſimam illam Periodi Atticæ ſtructuram in ſequentibus exponemus. II.

TABULA NEOMENIARUM ATTICARUM IN MENSIBUS JULIANIS.

		I	II	III	IV	V	VI	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
		Ἑκατομβαιών.	Μεταγειτνιών.	Βοηδρομιών.	Πυανεψιών.	Μαιμακτηριών.	Ποσειδεὼν πρότερος.	Ποσειδεὼν δεύτερος.	Γαμηλιών.	Ἀνθεστηριών.	Ἐλαφηβολιών.	Μουνυχιών.	Θαργηλιών.	Σκιρροφοριών.	
I	1	9 Jul.	8 Aug.	7 Sep.	7 Oct.	6 No.	6 De.	5 Jan.	6 Feb.	8 Mar.	7 Apr.	7 Mai.	6 Jun.	6 Jul.	
	2	5 Aug.	4 Sep.	4 Oct.	3 No.	3 De.	2 Jan.	o	3 Feb.	5 Mar.	4 Apr.	4 Mai.	3 Jun.	3 Jul.	
	3	2 Aug.	1 Sep.	1 Oct.	31 Oct.	30 No.	30 De.	o	31 Jan.	1 Mar.	31 Mar.	30 Apr.	30 Mai.	29 Jun.	
	4	29 Jul.	28 Aug.	27 Sep.	25 Oct.	24 No.	24 De.	o	25 Jan.	24 Feb.	26 Mar.	25 Apr.	25 Mai.	24 Jun.	
II	5	24 Jul.	23 Aug.	22 Sep.	22 Oct.	21 No.	21 De.	o	22 Jan.	21 Feb.	23 Mar.	22 Apr.	22 Mai.	21 Jun.	διπξ.
	6	21 Jul.	20 Aug.	19 Sep.	19 Oct.	18 No.	18 De.	o	19 Jan.	18 Feb.	20 Mar.	19 Apr.	19 Mai.	18 Jun.	
	7	18 Jul.	17 Aug.	16 Sep.	16 Oct.	15 No.	15 De.	o	16 Jan.	15 Feb.	16 Mar.	15 Apr.	15 Mai.	14 Jun.	
	8	14 Jul.	13 Aug.	12 Sep.	11 Oct.	10 No.	10 De.	o	11 Jan.	10 Feb.	12 Mar.	11 Apr.	11 Mai.	10 Jun.	
III	9	10 Jul.	9 Aug.	8 Sep.	8 Oct.	7 No.	7 De.	6 Jan.	7 Feb.	9 Mar.	8 Apr.	8 Mai.	7 Jun.	7 Jul.	ἐξαίρ.
	10	6 Aug.	5 Sep.	5 Oct.	4 No.	4 De.	5 Jan.	o	4 Feb.	6 Mar.	5 Apr.	5 Mai.	4 Jun.	4 Jul.	
	11	3 Aug.	2 Sep.	2 Oct.	1 No.	1 De.	31 De.	o	1 Feb.	2 Mar.	1 Apr.	1 Mai	31 Mai.	30 Jun.	
	12	30 Jul.	20 Aug.	28 Sep.	27 Oct.	26 No.	26 De.	o	27 Jan.	28 Feb.	28 Mar.	27 Apr.	27 Mai.	26 Jun.	
IV	13	26 Jul.	15 Aug.	24 Sep.	24 Oct.	23 No.	23 De.	o	24 Jan.	23 Feb.	25 Mar.	24 Apr.	24 Mai.	23 Jun.	ἐξαίρ.
	14	23 Jul.	12 Aug.	21 Sep.	21 Oct.	20 No.	20 De.	o	21 Jan.	20 Feb.	22 Mar.	21 Apr.	21 Mai.	20 Jun.	
	15	20 Jul.	19 Aug.	18 Sep.	18 Oct.	17 No.	17 De.	o	18 Jan.	17 Feb.	18 Mar.	17 Apr.	17 Mai.	16 Jun.	
	16	16 Jul.	15 Aug.	14 Sep.	13 Oct.	12 No.	12 De.	o	13 Jan.	12 Feb.	14 Mar.	13 Apr.	13 Mai.	12 Jun.	
V	17	12 Jul.	11 Aug.	10 Sep.	10 Oct.	9 No.	9 De.	o	10 Jan.	9 Feb.	11 Mar.	10 Apr.	10 Mai.	9 Jun.	ἐξαίρ.
	18	9 Jul.	8 Aug.	7 Sep.	7 Oct.	6 No.	6 De.	5 Jan.	6 Feb.	8 Mar.	7 Apr.	7 Mai.	6 Jun.	6 Jul.	
	19	5 Aug.	4 Sep.	4 Oct.	3 No.	3 De.	2 Jan.	o	3 Feb.	4 Mar.	3 Apr.	3 Mai.	2 Jun.	2 Jul.	
	20	1 Aug.	31 Aug.	30 Sep.	28 Oct.	27 No.	27 De.	o	28 Jan.	27 Feb.	29 Mar.	28 Apr.	28 Mai.	27 Jun.	
VI	21	27 Jul.	26 Aug.	25 Sep.	25 Oct.	24 No.	24 De.	o	25 Jan.	24 Feb.	26 Mar.	25 Apr.	25 Mai.	24 Jun.	διπξ.
	22	24 Jul.	23 Aug.	22 Sep.	22 Oct.	21 No.	21 De.	o	22 Jan.	21 Feb.	23 Mar.	22 Apr.	22 Mai.	21 Jun.	
	23	21 Jul.	20 Aug.	19 Sep.	19 Oct.	18 No.	18 De.	o	19 Jan.	18 Feb.	19 Mar.	18 Apr.	18 Mai.	17 Jun.	
	24	17 Jul.	16 Aug.	15 Sep.	14 Oct.	13 No.	13 De.	o	14 Jan.	13 Feb.	15 Mar.	14 Apr.	14 Mai.	13 Jun.	
VII	25	13 Jul.	12 Aug.	11 Sep.	11 Oct.	10 No.	10 De.	o	11 Jan.	10 Feb.	12 Mar.	11 Apr.	11 Mai.	10 Jun.	ἐξαίρ.
	26	10 Jul.	9 Aug.	8 Sep.	8 Oct.	7 No.	7 De.	6 Jan.	7 Feb.	9 Mar.	8 Apr.	8 Mai.	7 Junii	7 Jul.	
	27	6 Aug.	5 Sep.	5 Oct.	4 No.	4 De.	3 Jan.	o	4 Feb.	5 Mar.	4 Apr.	4 Mai.	3 Jun.	3 Jul.	
	28	2 Aug.	1 Sep.	1 Oct.	30 Oct.	29 No.	29 De.	o	30 Jan.	1 Mar.	31 Mar.	30 Apr.	30 Mai.	29 Jun.	
VIII	29	29 Jul.	28 Aug.	27 Sep.	27 Oct.	26 No.	26 De.	o	27 Jan.	26 Feb.	28 Mar.	27 Apr.	27 Mai.	26 Jun.	ἐξαίρ.
	30	26 Jul.	25 Aug.	24 Sep.	24 Oct.	23 No.	23 De.	o	24 Jan.	23 Feb.	25 Mar.	24 Apr.	24 Mai.	23 Jun.	
	31	23 Jul.	22 Aug.	21 Sep.	21 Oct.	20 No.	20 De.	o	21 Jan.	20 Feb.	21 Mar.	20 Apr.	20 Mai.	19 Jun.	
	32	19 Jul.	18 Aug.	17 Sep.	16 Oct.	15 No.	15 De.	o	16 Jan.	15 Feb.	17 Mar.	16. Apr.	16 Mai.	15 Jun.	
IX	33	15 Jul.	14 Aug.	13 Sep.	13 Oct.	12 No.	12 De.	o	13 Jan.	12 Feb.	14 Mar.	13 Apr.	13 Mai.	12 Jun.	ἐξαίρ.
	34	12 Jul.	11 Aug.	10 Sep.	10 Oct.	9 No.	9 De.	o	10 Jan.	9 Feb.	11 Mar.	10 Apr.	10 Mai.	9 Jun.	
	35	9 Jul.	8 Aug.	7 Sep.	7 Oct.	6 No.	6 De.	5 Jan.	6 Feb.	7 Mar.	6 Apr.	6 Mai	5 Jun.	5 Jul.	
	36	4 Aug.	3 Sep.	3 Oct.	1 No.	1 De.	31 De.	o	1 Feb.	3 Mar.	2 Apr.	2 Mai	1 Jun.	1 Jul.	
X	37	31 Jul.	30 Aug.	29 Sep.	29 Oct.	28 No.	28 De.	o	29 Jan.	28 Feb.	30 Mar.	29 Apr.	29 Mai.	28 Jun.	ἐξαίρ.
	38	28 Jul.	27 Aug.	26 Sep.	26 Oct.	25 No.	25 De.	o	26 Jan.	25 Feb.	27 Mar.	26 Apr.	26 Mai.	25 Jun.	

TABULA NEOMENIARUM ATTICARUM IN MENSIBUS JULIANIS.

		I	II	III	IV	V	VI	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
		Ἑκατομβαιών.	Μεταγειτνιών.	Βοηδρομιών.	Πυανεψιών.	Μαιμακτηριών.	Ποσειδεὼν πρότερος.	Ποσειδεὼν δεύτερος.	Γαμηλιών.	Ἀνθεστηριών.	Ἐλαφηβολιών.	Μουνυχιών.	Θαργηλιών.	Σκιρροφοριών.	
	39	25 Jul.	24 Aug.	23 Sep.	23 Oct.	22 No.	22 De.	o	23 Jan.	22 Feb.	23 Mar.	22 Apr.	22 Mai.	21 Jun.	
	40	21 Jul.	20 Aug.	19 Sep.	17 Oct.	16 No.	16 De.	o	17 Jan.	16 Feb.	18 Mar.	17 Apr.	17 Mai.	16 Jun.	διπ.
XI	41	16 Jul.	15 Aug.	14 Sep.	14 Oct.	13 No.	13 De.	o	14 Jan.	13 Feb.	15 Mar.	14 Apr.	14 Mai.	13 Jun.	
	42	13 Jul.	12 Aug.	11 Sep.	11 Oct.	10 No.	10 De.	o	11 Jan.	10 Feb.	12 Mar.	11 Apr.	11 Mai.	10 Jun.	
	43	10 Jul.	9 Aug.	8 Sep.	8 Oct.	7 No.	7 De.	6 Jan.	7 Feb.	8 Mar.	7 Apr	7 Mai.	6 Jun.	6 Jul.	
	44	5 Aug.	4 Sep.	4 Oct.	2 No.	2 De.	1 Jan.	o	2 Feb.	4 Mar.	3 Apr.	3 Mai.	2 Jun.	2 Jul.	ἐξαίρ.
XII	45	1 Aug.	31 Aug.	30 Sep.	30 Oct.	29 No.	29 De.	o	30 Jan.	1 Mar.	31 Mar.	30 Apr.	30 Mai.	29 Jun.	
	46	29 Jul.	28 Aug.	27 Sep.	27 Oct.	26 No.	26 De.	o	27 Jan.	26 Feb.	28 Mar.	27 Apr.	27 Mai.	26 Jun.	
	47	26 Jul.	25 Aug.	24 Sep.	24 Oct.	23 No.	23 De.	o	24 Jan.	23 Feb.	24 Mar.	23 Apr.	22 Mai.	22 Jun.	
	48	22 Jul.	21 Aug.	20 Sep.	19 Oct.	18 No.	18 De.	o	19 Jan.	18 Feb.	20 Mar.	19 Apr.	19 Mai.	18 Jun.	ἐξαίρ.
XIII	49	18 Jul.	17 Aug.	16 Sep.	16 Oct.	15 No.	15 De.	o	16 Jan.	15 Feb.	17 Mar.	16 Apr.	16 Mai	15 Jun.	
	50	15 Jul.	14 Aug.	13 Sep.	13 Oct.	12 No.	12 De.	o	13 Jan.	12 Feb.	14 Mar.	13 Apr.	13 Mai.	12 Jun.	
	51	12 Jul.	11 Aug.	10 Sep.	10 Oct.	9 No.	9 De.	8 Jan.	9 Feb.	10 Mar.	9 Apr.	9 Mai.	8 Jun.	8 Jul.	
	52	7 Aug.	6 Sep.	6 Oct.	4 No.	4 De.	3 Jan.	o	4 Feb.	6 Mar.	5 Apr.	5 Mai.	4 Jun.	4 Jul.	ἐξαίρ.
XIV	53	3 Aug.	2 Sep.	2 Oct.	1 No.	1 De.	31 De.	o	1 Feb.	3 Mar.	2 Apr.	2 Mai.	1 Jun.	1 Jul.	
	54	31 Jul.	30 Aug.	29 Sep.	29 Oct.	28 No.	28 De.	o	29 Jan.	28 Feb.	30 Mar.	29 Apr.	29 Mai.	28 Jun.	
	55	28 Jul.	27 Aug.	26 Sep.	26 Oct.	25 No.	25 De.	o	26 Jan.	25 Feb.	26 Mar.	23 Apr.	25 Mai.	24 Jun.	
	56	24 Jul.	23 Aug.	22 Sep.	21 Oct.	20 No.	20 De.	o	21 Jan.	20 Feb.	22 Mar.	21 Apr.	21 Mai.	20 Jun.	ἐξαίρ.
XV	57	20 Jul.	19 Aug.	18 Sep.	18 Oct.	17 No.	17 De.	o	18 Jan.	17 Feb.	19 Mar.	18 Apr.	18 Mai.	17 Jun.	
	58	17 Jul.	16 Aug.	15 Sep.	15 Oct.	14 No.	14 De.	o	15 Jan.	14 Feb.	16 Mar.	15 Apr.	15 Mai.	14 Jun.	
	59	14 Jul.	13 Aug.	12 Sep.	12 Oct.	11 No.	11 De.	o	12 Jan.	11 Feb.	12 Mar.	11 Apr.	11 Mai.	10 Jun.	
	60	10 Jul.	9 Aug.	8 Sep.	6 Oct.	5 No.	5 De.	4 Jan.	5 Feb.	7 Mar.	6 Apr.	6 Mai.	5 Junii	5 Jul.	διπ.
XVI	61	4 Aug.	3 Sep.	3 Oct.	2 No.	2 De.	1 Jan.	o	2 Feb.	4 Mar.	3 Apr.	3 Mai.	2 Jun.	2 Jul.	
	62	1 Aug.	31 Aug.	30 Sep.	30 Oct.	29 No.	29 De.	o	30 Jan.	1 Mar.	31 Mar.	30 Apr.	30 Mai.	29 Jun.	
	63	29 Jul.	28 Aug.	27 Sep.	27 Oct.	26 No.	26 De.	o	27 Jan.	26 Feb.	27 Mar.	26 Apr.	26 Mai.	25 Jun.	
	64	25 Jul.	24 Aug.	23 Sep.	22 Oct.	21 No.	21 De.	o	22 Jan.	21 Feb.	23 Mar.	22 Apr.	22 Mai.	21 Jun.	ἐξαίρ.
XVII	65	21 Jul.	20 Aug.	19 Sep.	19 Oct.	18 No.	18 De.	o	19 Jan.	18 Feb.	20 Mar.	19 Apr.	19 Mai.	18 Jun.	
	66	18 Jul.	17 Aug.	16 Sep.	16 Oct.	15 No.	15 De.	o	17 Jan.	16 Feb.	17 Mar.	16 Apr.	16 Mai.	15 Jun.	
	67	15 Jul.	14 Aug.	13 Sep.	13 Oct.	12 No.	12 De.	o	13 Jan.	12 Feb.	13 Mar.	12 Apr.	12 Mai.	11 Jun.	
	68	11 Jul.	10 Aug.	9 Sep.	8 Oct.	7 No.	7 De.	6 Jan.	7 Feb.	9 Mar.	8 Apr.	8 Mai.	7 Jun.	7 Jul.	ἐξαίρ.
XVIII	69	6 Aug.	5 Sep.	5 Oct.	4 No.	4 De.	3 Jan.	o	4 Feb.	6 Mar.	5 Apr.	5 Mai.	4 Jun.	4 Jul.	
	70	3 Aug.	2 Sep.	2 Oct.	1 No.	1 De.	31 De.	o	1 Feb.	3 Mar.	2 Apr.	2 Mai.	1 Jun.	1 Jul.	
	71	31 Jul.	30 Aug.	29 Sep.	29 Oct.	28 No.	28 De.	o	29 Jan.	28 Feb.	29 Mar.	28 Apr.	28 Mai.	27 Jun.	
	72	27 Jul.	26 Aug.	25 Sep.	24 Oct.	23 No.	23 De.	o	24 Jan.	23 Feb.	25 Mar.	24 Apr.	24 Mai.	23 Jun.	ἐξαίρ.
XIX	73	23 Jul.	22 Aug.	21 Sep.	21 Oct.	20 No.	20 De.	o	21 Jan.	20 Feb.	22 Mar.	21 Apr.	21 Mai	20 Jun.	
	74	20 Jul.	19 Aug.	18 Sep.	18 Oct.	17 No.	17 De.	o	18 Jan.	17 Feb.	19 Mar.	18 Apr.	18 Mai	17 Jun.	
	75	17 Jul.	16 Aug.	15 Sep.	15 Oct.	14 No.	14 De.	o	15 Jan.	14 Feb.	15 Mar.	14 Apr.	14 Mai.	13 Jun.	
	76	13 Jul.	12 Aug.	11 Sep.	10 Oct.	9 No.	9 De.	o	10 Jan.	9 Feb.	11 Mar.	10 Apr.	10 Mai.	9 Jun.	ἐξαίρ.

CAPUT XVIII.

Evertitur commentitia Tetraëteridis Atticæ conſtructio.

PRÆTER ea, quæ de anni Græci, ac Periodi Atticæ commendatione univerſè pronunciata ſunt à Scaligero, quæque à nobis libri hujus initio præfixa ſunt, Tetraëteridem ipſam nominatim in Iſag. Can. lib. III. his verbis exornat. *Hanc enim veluti normam, ac regulam eſſe* dicit, *qua tempora metimur, eorúmque labem, ac* παραστροφὴν *dignoſcimus; atque adeo munimentum eſſe veritatis omnis Chronologicæ.* Quod Scaligeri decretum eam vim habet: Cùm novilunia certis Tetraëtericorum, & popularium menſium diebus congruerent eo ſæculo, quo primum eſt Tetraëteris condita; quidquid ex lunari προηγήσει, aut μεταπτώσει mutationis intervenit, id tum facilè deprehenditur, cùm noviluniis recentioribus veteres epochæ non ampliùs reſpondent, ſed ab his illa recedunt in antecedentia, ſive in conſequentia. Ut igitur inſignem illum fructum Tetraëteris Attica præſtare poſſit, neceſſarium eſt, talem eam inſtitui qualis in uſu populari tunc erat, cùm primùm eſt exorta, eodémque menſium ordine, atque etiam epocha conſtare. Hujus autem initium Scaliger ab Iphiti ſæculo repetit, ad quod Novilunia Tetraëteridis accommodat, ut poſtea dicetur. Quare Tetraëteris illa, quæ velut typus, ac temporum ἔλεγχος, & regula proponitur, non alia debet eſſe, quàm quæ olim civili Athenienſium conſuetudine recepta fuerat. In quo primùm illud exploratum ſit oportet; quodnam caput Hecatombæonis primi æquabilis, ac lunaris eſſet; quis lunaris anni modus; quæ menſium diſpoſitio, ceteráque id genus, ex quibus Tetraëteris, velut elementis, componitur. Jam verò omnibus ex illis quædam falsò, & παραλογιστικῶς ſtatuuntur à Scaligero, quædam falſis ipſis principiis parùm conſentaneè ſunt adſtructa. Nam Græci anni æquabilis, ac tricenariorum menſium contextus jam à nobis rejectus eſt, capite de anno Græco, unà cum reliquis quæ cum ea forma complexa ſunt: ut ſunt ἀνάρχοι ἡμέραι duæ Poſideonis appendices. Ad hæc Iphiti ſæculo, & ante Solonem, Tetraëteris Attica lunaris, ac civilis à Scaligeriana multùm diſcrepabat; ut ſuprà demonſtravimus. Atque ipſemet in calce libri hujus pag. 58, fatetur antiquitùs eam anni formam uſitatam fuiſſe, ut annus ordinarius dies haberet CCCLX, cum ſuperfluis XV, hoc eſt alternis annis XXX. dies intercalatos eſſe. quod Gemini auctoritate præcipuè ductus aſſerit. Ex quo manifeſtum eſt Tetraëteridem illam Atticam in Scaligerianis erroribus eſſe numerandam; neque Noviluniorum anteceſſiones, quæ quidem in civile Græcorum, vel Athenienſium tempus inciderint,

inciderint, ex illius methodo poſſe cognoſci: ac poſtremò vaniſſimum illud Atticæ Tetraëteridos elogium eſſe; cùm eam Chronologiæ munimentum, & ἔλεγχον παραστροφῆς χρόνων appellat.

Sed erroris caput eſt, quòd in eâdem Tetraëteridis deſcriptione contra doctrinam ſuam multa, & gravia peccat. Etenim tabulas Noviluniorum in Tetraëteride proponit duas: alteram Græci anni, vel Olympici propriam; alteram Atticæ Tetraëteridos; utramque dierum 2924. Græcæ Tetraëteridis ea delineatio fuit: Cùm annus Græcus dies haberet CCCLXII. menſes tricenarios, ſyzygia verò lunaris dierum eſſet XXIX, horarum XII 30′, annus lunaris dierum CCCLIV. hor. XI, ita ut quatuor tales anni dies colligant 1417, & addito embolimo menſe, 1447: ſi de triginta diebus deduxeris 29, 12, 30′, reſtant dies o, 11, 30′. Jam prior annus ſequentem excedit biduo, propter ἀνάρχους ἡμέρας. Unde duodecimus menſis anni primi aufert à primo menſe anni ſecundi biduum, præter horas XII, 30′. Ideò primus menſis anni ſecundi propter ὑπερβαλλούσας proximè præcedentes, & unum ferè diem, hoc eſt horas illas XII, 30′ novilunium triduo ferè citiùs habebit, quàm duodecimus menſis anni primi. Et ſic XII. anni ſecundi detrahit biduum primo tertii, & XII. tertii, biduum primo quarti. Quod in ſequenti diagrammate patet.

Laterculum Tetraëteridis Græcæ.				
Linea menſium.	A I.	A II.	A III.	A IV.
1	1	23	15	7
2	1.30	22	14	6
3	30	22	14	6
4	29	21	13	5
5	29	21	13	5
6	28	20	12	4
7	28	20	12	4
8	27	19	11	3
9	27	19	11	3
10	26	18	10	2
11	26	18	10	2
12	25	17	9	2

Hæc Tetraëteris Elidenſium maximè, tum ceterorum, præter Athenienſes, Græcorum exſtitit. In ea ἀνάρχοι ἡμέραι in poſtremum menſem conjectæ ſunt. Unde primus menſis anni ſecundi novilunium habet in XXIII. die, non in XXV, uti ſeries exigebat: quoniam videlicet duodecimus menſis dies habet XXXII. Poſtremi anni duodecimus menſis, propter ἐξαίρεσιν unius diei, XXXI. dumtaxat dies obtinet; cujus novilunium ſecundo die incipit, & in XXXI. deſinit. Eſt enim plena iſta ſyzygia. Ceterùm in anno IV. tres ultimi menſes pleni ſunt, ſiquidem in anni lunaris calcem ſuperflui dies conjiciuntur. Nam cùm in Tetraëteride lunari dies ſint 1447, ſyzygiæ XLIX, ex iis una eſt embolima tricenaria, reliquæ ſunt XXIV. plenæ, totidémque cavæ. Plenæ XXIV. dies colligunt 720. cavæ totidem, dies *696*. fiunt in totum, dies 1416. Itaque dies una reſtat; & extra ordinem menſis unus ex cavo fit plenus; ut ſint in tota Tetraëteride menſes pleni XXVI, cavi XXIII. Ita Scaliger menſes tres plenos in finem Tetraëteridos contulit. quod abſurditate non caret.

Altera Tetraëteris eſt Attica, quæ nonnihil à Græca communi diſcrepat. Nam in ea ſextus menſis, non duodecimus, ἀνάρχους ἡμέρας recipit. Is eſt Ποσειδεών. Exemptio verò diei fit in Boëdromione, ut Scaligero placet. Ideò novilunia neceſſe eſt aliis, quàm in Tetraëteride Græca, menſium diebus congruere. Hujus typum adſcribemus.

Typus Atticæ Tetraëteridis, ac Neomeniarum lunarium in menſibus Atticis.					
Menſes Attici.	*Dies menſium.*	A I	A II	A III	A IV
Ἑκατομβαιών.	XXX	1	23	15	7
Μεταγειτνιών.	XXX	1. 30	22	14	6
Βοηδρομιών.	XXX	30	22	14	6
Πυανεψιών.	XXX	29	21	13	5
Μαιμακτηριών.	XXX	29	21	13	5
Ποσειδεών.	XXXII	28	20	12	4
Γαμηλιών.	XXX	26	18	10	3
Ἀνθεστηριών.	XXX	25	17	9	3
Ἐλαφηβολιών.	XXX	25	17	9	2
Μουνυχιών.	XXX	24	16	8	2
Θαργηλιών.	XXX	24	16	8	1
Σκιρροφοριών.	XXX	23	15	7	1

Annus IV. Tetraet. lunaris in Iſag. Can. emendatus.
7
6
6
6
6
5
3
2
2
1
1
1

Hoc Atticæ Tetraëteridos diagramma propoſitum eſt à Scaligero lib. 1. pag. 33. & in Iſag. Can. lib. III. pag. 226. Utrobique verò contextus menſium jactis ab eo fundamentis, ac principiis repugnat. Etenim Boëdromionem in anno quarto diebus cenſet conſtare XXIX, quòd unius diei fiat exemptio; & pro δευτέρᾳ ἱσταμένου, τρίτη numeretur. Quoniam ergo menſis ille Lunaris, qui Metagitnionis Tetraëterici ſexto die incipit, plenus eſt, ideò in Græca quidem Tetraëteride deſinit in Boëdromionis Tetraëterici quintum diem, quia in illo non fit diei unius exemptio: & menſis ſequentis Neomenia cadit in ſextum diem. At in Attica Tetraëteride, cùm P. 35.

ſecun-

ſecunda Boëdromionis exempta ſit, πολιτικῶς ultima menſis antecedentis, ſive ἔνη καὶ νέα, debet eſſe Boëdromionis ſexta: proindéque Neomenia ſequentis ſeptimo die Boëdromionis adnotanda fuit. Ita in VI. menſe, ſive Poſideone peccatum eſt. Nam Poſideon dies habet XXXII. Huic enim ἀνάρχους duos imputat. Quocirca cùm menſis ille Lunaris, cujus Neomenia Mæmacterionis Tetraëterici V. cœpit, cavus ſit, deſieritque in Poſideonis III; ſequens quarto Poſideonis inchoatus, quia plenus eſt, in Gamelionis prima deſinere debuit. ſiquidem ex Poſideone detractis diebus tribus de XXXII, reliqui ſunt XXIX; quibus Gamelionis Tetraëterici primus additus tricenarium menſem Lunarem conſtituit. Igitur Neomenia in Gamelionis II. collocanda fuit, non III. Ex quo deinceps in ſequentes Neomenias vitium redundat. Itaque in Canon. Iſag. annum quartum Tetraëteridos emendavit; neque tamen errata omnia ſuſtulit. Nam neque τῆς ἐξαιρέσεως in Boëdromione Tetraëterico rationem habuit; ſed Neomeniam in VI. diem, non, ut oportebat, in ſeptimum conjecit: nec in reliquis doctrinæ ſuæ conſonat; quam iccirco paucis repetemus, ut quid in eam commiſſum ſit faciliùs appareat.

Scaligerianæ doctrinæ de anno Græco ſumma.

Civiles Athenienſium anni per æquabiles, ac tricenarios menſes evoluti Tetraëteride continebantur. Quæ quidem à Novilunio incipiens ad Novilunium redibat. Quippe Neomenia primi dumtaxat Hecatombæonis, aut etiam Metagitnionis primi Tetraëterici, lunaris erat, ceteræ deinceps à Luna recedebant, ob ejus anteceſſionem, donec confecta Tetraëteride rurſus ambæ Neomeniæ, hoc eſt lunaris, & Tetraëterica congruerent. Itaque Tetraëteris eſt à Novilunio uno ad alterum explicatus popularium quatuor annorum circuitus. Conſtat enim utraque Tetraëteris diebus 1447. ſed in populari menſes ſunt XLVIII, in lunari verò menſes XLIX. Quoniam autem intervallum illud annorum quatuor, dierúmque 1447. ita popularem annum cum Luna conciliat, ut à ſolari ratiocinio diſcrepet; ideò non Tetraëteride ſola, ſed Octaëteride Græcorum, & Athenienſium civilia tempora decurrebant. Igitur duas ad utriuſque ſideris concordiam Tetraëterides obſervabant: quarum una, popularis videlicet, menſes obtinet XLVIII, altera XLIV. Quippe menſis unus tricenarius in civili Octaëteride intercalari ſolebat. In lunari verò, tres. Ambæ diebus conſtabant 2924. Intercalaris in utraque Tetraëteride menſis Poſideon fuit: ut eſt in lib. I. de Emend. pag. 33. & in Iſag. Can. Caput Tetraëteridis, vel Octaëteridis Gamelion. Nam à Bruma veteres annum inchoabant. Idque Iphiti ſeculo, ac diu poſtea ſervatum Scaliger ipſe non dubitat. Rurſus Attica Periodus, & Olympica cœpit Julii IX, ejúſque primus annus perinde lunaris, atque æquabilis embolimæus fuit, ne ſecundi anni Neomenia epocham anteverteret. Ideò primus Octaëteridos primæ annus Poſideonem duplicem complexus eſt. Quamobrem qui lunarem in anno populari προήγησιν ad Tetraëteridon methodum revocare velit, earúmque typum ſtatuere, non Tetraëteridem ſimplicem, ſed Octaëteridem proponere debet, tam æquabilium annorum, quàm lunarium; ita quidem ut popularis Octaëteridos primus annus dumtaxat embolimæus ſit; lunaris verò primus, quartus, & ſeptimus. Ejuſmodi enim Tetraëterides initio ab Athenienſibus uſurpatas putat Scaliger: neque lunares προηγήσεις in alia forma commodè ſatis obſervari poſſunt. Imò verò Octaëteridis principium non ab Hecatombæone, ſed à Gamelione ducendum fuerat, à quo veteres Atticæ populi annum exorſi ſunt. Verùm ut hoc Scaligero remittam, in ceteris reprehenſionem vitare nequit, in quibus à ſuis ipſe regulis deſciſcit. Dabo operam, ut id omnes intelligant, propoſito Octaëteridos laterculo, qualem ex doctrina ſua Scaliger conformare debuerat.

DIAGRAMMA OCTAETERIDOS POPULARIS, ET lunaris, ex Scaligeri doctrina caſtigatæ.

Tetraëteris prior.

	Tetraëteris popularis.				Tetraëteris lunaris.				Novilunia in Tetraët. pop.			
Menſes Attici.	A. I.	A. II.	A. III.	A. IV.	A. I.	A. II.	A. III.	A. IV.	A. I.	A. II.	A. III.	A. IV.
I. Hecatombæon	30	422	784	1146	30	414	768	1122	1	23	15	7
II. Metagitnion	60	452	814	1176	59	443	797	1151	1. 30	22	14	6
III. Boëdromion	90	482	844	1205	89	473	827	1181	30	22	14	7
IV. Pyanepſion	120	512	874	1235	118	502	856	1210	29	21	13	7
V. Mæmacterion	150	542	904	1265	148	532	886	1240	29	21	13	6
VI. Poſideon α.	180				178				29			
Poſideon β.	212	574	936	1297	207	561	915	1270	28	20	12	6
VII. Gamelion	242	604	966	1327	237	591	945	1299	26	18	10	3
VIII. Antheſterion	272	634	996	1357	266	620	974	1329	25	17	9	3
IX. Elaphebolion	302	664	1026	1387	296	650	1004	1358	25	17	9	2
X. Munychion	332	694	1056	1417	325	679	1033	1388	24	16	8	2
XI. Thargelion	362	724	1086	1447	355	709	1063	1417	24	16	8	1
XII. Scirrhophorion	392	754	1116	1477	384	738	1092	1477	23	15	7	1

TETRAETERIS POSTERIOR IN OCTAETERIDE.

					Tetraëteris lunaris poſterior.				Novilunia in Tetraët. pop.			
	A. V.	A. VI.	A. VII.	A. VIII.	A. V.	A. VI.	A. VII.	A. VIII.	A. V.	A. VI.	A. VII.	A. VIII.
I. Hecatombæon	1507	1869	2231	2593	1507	1861	2215	2569	1	23	15	7
II. Metagitnion	1537	1899	2261	2623	1536	1890	2244	2599	1. 30	22	14	7
III. Boëdromion	1567	1929	2291	2652	1566	1920	2274	2628	30	22	14	7
IV. Pyanepſion	1597	1959	2321	2682	1595	1949	2303	2658	29	21	13	7
V. Mæmacterion	1627	1989	2351	2712	1625	1979	2333	2687	29	21	13	6
VI. Poſideon	1659	2021	2383	2744	1654	2008	2363	2717	28	20	[illegible]	6
VII. Gamelion	1689	2051	2413	2774	1684	2038	2392	2746	26	18	10	3
VIII. Antheſterion	1719	2081	2443	2804	1713	2067	2422	2776	25	17	10	3
IX. Elaphebolion	1749	2111	2473	2834	1743	2097	2451	2805	25	17	9	2
X. Munychion	1779	2141	2503	2864	1772	2126	2481	2835	24	16	9	2
XI. Thargelion	1809	2171	2533	2894	1802	2156	2510	2864	24	16	8	1
XII. Scirrhophorion	1839	2201	2563	2924	1831	2185	2540	2894	23	15	8	1
								2924				

Hæc

Hæc eſt Octaëteridis Scaligerianæ fictitiæ accurata deſcriptio. In qua prima Tetraëteris popularis annum primum dumtaxat embolimæum continet: lunaris verò Octaëteris annum I, IV, & VII. Hinc fit uti menſis ſeptimus lunaris anno I. non viceſimo octavo die popularis menſis ineat, ſed XXIX: quia ſextus, qui Mæmacterionis popularis XXIX. die incipit, extra ordinem plenus eſt; utpote embolimus. Item in anno quarto menſis tertius lunaris ſeptimo die Boëdromionis æquabilis init, non VI: quoniam dies unus è Boëdromione detrahitur, uti ſuprà declaratum eſt. Sextus præterea menſis ejuſdem anni novilunium habet in VI. die menſis popularis; quoniam antecedens menſis, qui Mæmacterionis Tetraëterici ſexta die cœpit, intercalarius eſt; proindéque in Poſideonis Tetraëterici V. terminatur. Scaliger verò in Tetraëteride lunari Attica Poſideonem intercalarem contra methodum ſuam præterit. Unde reliquos in menſes eadem perturbatio derivatur. Similiter in anno ſeptimo Octaëteridis ſextus menſis popularis novilunium habet in XIII. die, non in XII. quoniam antecedens eſt Poſideon α', lunaris intercalaris. Atque in ceteris deinceps menſibus tam anni VII, quàm VIII, aliis diebus, quam qui in Scaligeri Tetraëteride notati ſunt, Neomeniæ lunares accidunt. In Boedromione quidem æquabili anni VIII, novilunium VII. die non VI, committitur: quoniam ἡ δευτέρα Βοηδρομιῶνος civiliter eſt tertia. Cur autem anno Octaëteridis ultimo Metagitnionis Tetraëterici VII, non autem VI, ut in priori Tetraëteride, novilunium inciderit, cauſam hanc accipe. Neomeniæ lunares in menſibus æquabilibus paulatim antevertunt; ſic ut cognomines menſes ſibi invicem non reſpondeant. Itaque in anno primo Octaëteridis, & ſecundo, Neomenia lunaris Hecatombæonis, ac Metagitnionis in Hecatombæonem, ac Metagitnionem æquabiles incurrit, in ceteris non item. Nam Boedromion lunaris inchoatur XXX. die Metagitnionis: Pyanepſion lunaris æquabilis Boëdromionis XXX, ac deinde menſes illi lunares, quorum Neomeniæ ad Tetraëtericos menſes accommodantur, antecedentium nomina ſibi vendicant: ex quibus diſcernimus qui pleni, qui cavi eſſe debeant. Nam impares omnes pleni, pares cavi ſunt. Hæc menſium anticipatio ad finem uſque primæ Tetraëteridos obſervatur. In anno demum quarto, quoniam hic annus tredecim conſtat menſibus, compenſatur illa menſis unius anticipatio, & Scirrhophorionis Novilunium cùm æquabilis Scirrhophorionis Neomenia concurrit. Cùm autem in poſteriori Tetraëteride eadem anticipatio fiat, maturiùs tamen ea reſarcitur; nimirum in anno VII, qui XIII. lunares menſes exigit: ac propterea Neomenia Scirrhophorionis lunaris in VIII. æquabilis convenit. Et quia menſis iſte cavus eſt, ſex dies aufert è ſequenti Hecatombæone populari. Proinde lunaris Hecatombæon init VII. die Tetraëterici, & Metagitnion lunaris VII. perinde die popularis incipit: cúmque cavus idem ſit lunaris ille menſis; quinto Boëdromionis, hoc eſt πολιτικῶς ſexto deſinit. Quare ſeptimo Boëdromionis æquabilis lunaris inchoatur. Inſequentes menſes iiſdem ex Scaligerianis regulis commutandi fuerunt. Ex quo manifeſtum eſt in Tetraëteridis Atticæ delineatione adverſus methodum ſuam vehementer peccare Scaligerum. Qui quidem error, quòd unius diei ſolum eſſe videatur, non propterea negligendus eſt. Primùm quia plures menſes occupat. Deinde quod προήγησις lunaris in Tetraëteride populari ſimplici, qualis à Scaligero fingitur, obſervari nequit; adeóque perit ingens ille Tetraëteridis Atticæ fructus, ejúſque pretium, ac commendatio deteritur. Nam ſi ſolam Tetraëteridem intueri velis, diei unius anticipationem poſt priorem expletam Tetraëteridem animadvertes; qua ex re ingens error, & perturbatio conflabitur. ſiquidem anno primo Octaëteridis menſis ſextus æquabilis novilunium habet in die XXIX. At quintus annus, idémque Tetraëteridis ſecundæ primus, in XXVIII. Quod diſcrimen in ceteris obſervabis, ubi deſcriptio noſtra à Scaligeriana diſcrepat. Non poteſt igitur ex ſimplici Tetraëteride de anticipatione lunari, ſine maximo erroris periculo, judicari. Accidet enim ut cùm unius diei προήγησις CCCIV. annos requirat, totidem interceſſiſſe ex illa ſibi methodo perſuadeat aliquis; cùm non ampliùs quatuor elapſi fuerint.

CAPUT XIX.

Periodi Atticæ ſtructura universè refellitur.

ATTICÆ Periodi, ut & Olympicæ, deſcriptio partibus duabus abſolvitur, anni videlicet conditione, ac forma, quæ προσαφαίρεσιν, hoc eſt dierum adjectionem, vel detractionem, continet; & Periodi capite, ſive epocha; quatenus cum Olympica comparatur. Nam ex hoc poſteriore Neomeniarum civilium ordo, ac diſpoſitio dependet. Etenim cùm annus agitur Olympicæ periodi primus, Hecatombæonis Neomenia IX. Julii competit: Atticæ verò, ſi quidem cum Olympica idem initium habuerit, Hecatombæon IX. perinde Julii inchoatur. Sin XXXIX. annus Olympicæ primus eſt Atticæ, tum hujus Hecatombæon in Julii XXV. incurrit. Plurimùm igitur ad civiles Neomenias inveſtigandas refert, quoto Olympicæ periodi anno cùm Attica, tum reliquæ omnes exorſæ ſint. Quamobrem qui duo illa Periodi Atticæ firmamenta extorquere potuerit, ambitioſiſſimum illum apparatum, omniáque pompæ iſtius fercula disjecerit. Videamus ergo quid in utraque illa parte veri inſit, ac ſolidi.

Primùm anni Attici, adeóque Græci conformatio ſuprà eſt copiosè refutata. Oſtenſum eſt Græcorum civilem annum fuiſſe lunarem; Scaligerianum verò alterum ex diebus CCCLXII. eſſe commentitium. Tum verò cauſam iſtiuſmodi fabricandæ periodi nullam eſſe; quoniam per Octaëteridas Græcorum tempora propagarentur. Nullum præterea biduum ἄναρχον exſtitiſſe: nihil denique, quod ad annum iſtiuſmodi pertineret, veritatis ulla ſpecie, vel antiquorum auctoritate fulciri. *

Verùm licèt in hac anni deſcriptione mendaciſſima omnia ſint, eſt tamen, ut in mendaciis, nonnulla ſubtilitatis, atque ingenii commendatio, quod utcumque nugas iſtas, & fabulas artificiosè contexuit. In poſteriori verò capite, quod Epocham, & cum Olympica Periodi Atticæ rationem, habitudinémque complectitur, inſignia quædam errata, ac prodigioſa ſunt, qualia ab nemine umquam, qui eas artes attigerit, arbitror profecta. Nam cùm ad Olympicam Periodum ceteras omnes, & imprimis Atticam, referri oportere dixiſſet; ut quoto illius anno Atticæ initium recurreret, certa ratione conſtitueret, unicum ex Plutarcho locum protulit, in quo ſcriptum eſt, Βοηδρομιῶνος πέμπτη φθίνοντος πανσέληνον fuiſſe. quod argumentum nactus miras tragœdias excitavit. Ex eo quippe, quod Boëdromionis XXVI. Plenilunium fuit, poſita illa Græci anni diſpoſitione, divinavit illicò annum hunc eſſe Tetraëteridis tertium. Qui cùm ſit idem Olympicæ Tetraëteridis primus, enimverò annum primum Tetraëteridis Atticæ, Olympicæ tertio inchoandum videri. Hæc eſt ſumma Scaligerianæ probationis; hoc unicum conjecturæ præſidium. Neque enim præter hunc Plutarchi locum, alium attulit, aut afferre omni ex antiquitatis memoria potuit. Sed quàm ridicule hoc Plutarchi teſtimonium ad id, quod opinione ſibi finxerat, accommodarit, auctoris illius verba declarant. Ea ſunt in Camilli vita: ubi certos dies, ac menſes enumerans, qui ob rem præclarè contra Barbaros adminiſtratam, Græcis fuere fortunati: πέμπτῃ δὲ φθίνοντος, inquit, ἐν Ἀρβήλοις Ἀθηναῖοι τὴν περὶ Νάξον ἐνίκων ναυμαχίαν, ἧς Χαβρίας ἐστρατήγει, τοῦ Βοηδρομιῶνος περὶ τὴν πανσέληνον. ἐν δὲ Σαλαμῖνι περὶ τὰς εἰκάδας. *Vigeſimo ſexto die ad Arbela, Athenienſes ad Naxum navali prælio vicerunt, duce Chabria, Boëdromione circa plenilunium. ad Salaminem verò circiter viceſimo.* Ne puero quidem difficile fuit animadvertere poſt vocem Ἀρβήλοις, interpungendum eſſe. Nam quæ tandem hæc eſſe poteſt ſententia: *ad Arbela Athenienſes ad Naxum vicerunt?* Quid aut Arbelis cum Naxo, aut victoriæ ad Arbela, quam de Perſis Alexander retulit, cum

Plutarchi locus abſurdè à Scaligero acceptus expenditur.

* Idem Scaliger ad an. Euſebii 1452. rationem Periodi hujus è Panathenæis arceſſit, quòd anno 3. Olympiadis LIII. inſtituta dicat Euſebius. Ea verò fuere quinquennalia. *D. Petavius.*

cum ea, quam Athenienſes ad Naxum, duce Chabria, reportarunt, commune fuerit? Tria itaque diſtincta prælia commemorat, quæ eodem menſe feliciter à Græcis geſta ſunt. Quippe XXVI. Boëdromionis ad Arbela pugnavit Alexander, & Barbaros fudit. Circa Plenilunium verò, hoc eſt Boëdromionis XVI, ut Polyænus lib. 3. de Strategem. narrat, Chabrias eoſdem Barbaros ad Naxum profligavit. Tertia Boëdromione menſe περὶ τὰς εἰκάδας, Themiſtoclis victoria fuit. Quocirca valdè inſulsè τῇ πέμπτῃ φθίνοντος, Naxicam ad victoriam retulit. Neque in eo tamen oſcitantia conſtitit. Quin ea ipſa verba diverſis in locis modò ad Arbelicam pu-

P. 396. gnam, modò ad Naxicam revocavit. Libro de Emendatione primo, Βοηδρομιῶνος πέμπτῃ φθίνοντος Chabriæ victoriam accidiſſe refert. At libro V. illud idem, πέμπτῃ φθίνοντος, Arbelicæ victoriæ tribuit. quod & verum eſt. ſed prius falſum. Etenim Darium ad Arbela vicit Alexander undecim ab eclipſi diebus, quæ Boëdromionis XV. contigit. Quare prælium incidit in XXVI. diem. Chabriæ autem pugna rectè à Plutarcho conjicitur in eum diem, qui eſt περὶ τὴν πανσέληνον. Accidit enim Boëdromionis XVI, ut ex Polyæno diſcimus. Quis non vehementer admiretur, novum illud, & prioribus ſæculis ignotum, ac divinum inventum, regulam temporum illam, & munimentum veritatis Chronologicæ uno illo Plutarchi loco comprobari, tam falsò abſurdéque detorto, ac divinum ingenium tantùm ἄτοπον utraque in editione commiſiſſe? Sed nos & hæc, & his multò plura, & graviora pridem Themiſtianis in Notis obſervavimus. Quocirca in nihilum iſta Periodus, ejúſque diſpoſitio omnis, & ad Olympicam inſtituta comparatio recidit. Quod & ampliùs ex ſequentibus colligitur. Etenim victoria ad Naxum illa à Diodoro conjicitur in annum Olympiadis centeſimæ quartum, non in primum ſequentis. Nec diſſentit Euſebius, qui nuſquam victoriæ Naxicæ meminit; ſed hoc dumtaxat ad annum primum Olympiadis CI. adnotat. *Athenienſes principes Græciæ facti:* quod ſcilicet altero anno à victoria contigit. Ita Tetraëteridis Atticæ compoſitio, ac Periodi ſtructura retexetur. Nam ſi quarto anno Tetraëteridis Olympicæ convenit tertius Atticæ, primus annus Atticæ erit Olympicæ ſecundus; ideóque ex Scaligeri methodo annus LVIII. Olympicæ Periodi primus erit Atticæ. Sed rurſus altera ex ejuſdem Scaligeri prin-

pag. 393. cipiis ineunda ratio. Nam libro V, ubi de everſis ab Alexandro Thebis agit, Myſteria Cereris quinquennalia fuiſſe, & anno Tetraëteridis Olympicæ ſecundo perpetuò celebrata docet; qui idem Atticæ Tetraëteridos eſt quartus; cùm hujus primus ſit illius tertius. Atqui Livius libro XXXII, anno U. C. IↃLIV, Sulpitio Galba, & C. Aurelio Coſſ. Athenis myſteria celebrata ſcribit. Erat hic annus Olympiadis centeſimæ quadrageſimæ quartæ primus. Igitur in annum Olympicæ Tetraëteridis primum incurrit quartus Atticæ. Quod etiam ex Herodoto conſtat. Siquidem anno Olympiadis LXXV. primo, quo Xerxes irrupit in Atticam, Myſteria peracta ſunt, ut libro VIII. hiſtoricus ille prodidit. quod ad Themiſtium expoſuimus. Quare ſi annus quartus Tetraëteridos Atticæ primus eſt Olympicæ, Attica Periodus inchoabitur anno Periodi Olympicæ XX, & uno tantùm Cyclo à ſe invicem illæ periodi diſcrepabunt. Ita in omnes partes Scaligeri methodus, ac doctrina verſatur. Nam ex illius rationibus Tetraëteridos Atticæ primus annus cum Olympicæ Tetraëteridos anno, 2. 3. 4. congruit. Sed de myſteriis, ac Scaligeri hallucinatione dictum eſt ad Themiſtium, & in libro V. ex inſtituto diſputabitur.

CAPUT XX.

Nonnulla proponuntur, quæ ad Atticæ, & Olympicæ Periodi contextum pertinent: ut ex eis Scaligeri error appareat.

TAMETSI ſuperior illa Scaligeri oſcitantia fidem omnem, & admirationem ſuperet, haud ſcio tamen an non gravior altera ſit, quàm in ejuſdem contextu periodi deprehendimus. Quæ ſic eſt ab eo conſtituta, ut à pervagatis Mathematicarum artium elementis, & Aſtronomiæ principiis abhorreat. Quod antequam oſtendo, pauca quædam in tyronum gratiam obſervanda ſunt. Volo enim, idque adeo ſpero, ejuſmodi eſſe illa omnia, quæ ad refutandam Scaligeri doctrinam afferam, ut ea minùs etiam à peritis animadverti, intelligique poſſint. Hoc igitur ſtatuendum eſt; nullum ab Aſtrologis annorum orbem, quem Cyclum vocant, hactenus repertum, aut reperiri verò poſſe, in quo Solis, ac Lunæ circuitus ita ſibi invicem reſpondeant, nihil ut de alterius rationibus redundet, quod in altero deſideretur. Etenim ex omnibus annorum intervallis accuratiſſima eſt Enneadecaëteris, ſive decem, ac novem annorum Periodus: neque iſta tamen Solis, ac Lunæ ψηφισμὸς peræquat. Nam XIX. anni Juliani diebus conſtant 6939, horis 18. Totidem lunares ſeſquihora ferè minùs habent. Ita fit, ut poſt cyclos IV, ſive annos LXXVI, deſint Lunæ ad Solem aſſequendum horæ VI. ferè, & poſt XVI. Cyclos, ſive annos CCCIV, penè ſolido die Novilunia ſolares in anno Juliano terminos antevertant. Exempli causâ, ſi hoc anno, Cyclo Lunæ XVI, Novilunium commiſſum ſit Martii VIII, trecentis, & quatuor annis elapſis, in ſeptimum Martii retrocedet; ac deinceps Cyclo XVI, numquam Novilunia in Martii XVI. incident. Hæc eſt lunarium Neomeniarum προήγησις, ſive, ut Scaliger vocat, προέμπτωσις: quæ licèt in annis CCCIV. diem integrum nondum expleat, Scaligero tamen ille ipſe numerus annorum ſufficere videtur; cùm & Cycli jam abſoluti ſint XVI, & non niſi poſt abſolutos Cyclos, ex eorumdem comparatione Cyclorum, προήγησις lunaris animadverti poſſit. Quam etiam ob cauſam Clavio intemperanter inſultat, qui ad unius diei anticipationem annos CCCXII ⅚ exigebat. Quocirca ex Scaligeri opinione, poſt annos CCCIV, Novilunia iiſdem Julianorum menſium diebus minimè conſiſtunt, ſed paulatim verſus eorum initia recurrunt. Calippicus Cyclus annorum XIX, merus eſt Julianus. quatuor ejuſmodi Cycli diebus conſtant 27759. At lunares anni XIX. cum Embolimis VII, dies colligunt 6939. horas 16. 595. Judaïca ſcrupula, ſive horas 16. 33′. 3″, 20‴. Differentia lunaris, & Calippici, vel Juliani cycli, eſt hora 1. 485. ſive hora 1. 26′. 56″, 40‴. In quatuor verò cyclis exceſſus erit, horæ 5. 47′. 46″. 40‴, ut eſt in libro 2. de Emend. Itaque poſt annos Pag. 81. CCCIV, ſive Cyclos XVI, differentia erit horarum 23. 11′. 6″. 40‴. hoc eſt unius ferè diei.

Secundùm hæc, revocanda in memoriam duplex anni Græci forma, quam conſtituit Scaliger, nimirum Tetraëterica, ſive æquabilis, quæ menſibus tricenariis conſtat, diebus CCCLXII, & lunaris. Ex quibus duplex itidem Neomeniarum genus oritur. Nam aliæ ſunt æquabilium menſium propriæ, aliæ lunares, quæ per populares menſes implicatæ ipſos obeunt, nec ante finem Tetraëteridos ambæ inter ſe conveniunt. His animadverſis, tria, quatuórve doctrinæ Scaligerianæ firmamenta ſunt; quibus attentè conſideratis methodi illius vanitas in lucem ſua ſe ſponte proferet.

Scaligerianæ doctrinæ principia tria.

Primum eſt, Neomenias populares, ſive menſium tricenariorum, immobiles, ac fixas eſſe, & iiſdem Julianis diebus hærere. Non enim, uti Novilunia, in anteriora κατὰ προήγησιν, vel in poſteriora κατὰ μετέμπτωσιν recedunt, ſed iiſdem diebus affixi ſunt. Quod in omnibus exemplis, quibus utitur Scaliger, licet cernere. Ita enim quadringentis, eóque ampliùs, annis ante initium Olympiadum, Thargelion anno XI. Periodi Atticæ Neomeniam habuit Maii XXXI. eodem die, in quo poſt CCCC. annos incurrit: uti pag. 44. libri hujus diſputat, & in libro V. cap. de Ilii excidio, pag. 356. Sic Munychion anno XXXII. Periodi Atticæ, Iphiti CCXCVIII, convenit in Aprilis XVI, ut in ipſo Iphiti ſæculo. Item Scirrhophorion, perinde ut initio Olympiadum, anno Iphiti CCCXLIV, Julii 3. competebat (ut eſt lib. 1. pag. 45.) anno 2. Periodi Atticæ. Metagitnion quoque anno Iphiti CCCCXLVI, Periodi Atticæ XXVII, Neomeniam habuit Kal. Sept. Boëdromion Kal. Oct. quæ eſt priſtina ſedes Neomeniarum Iphiti ſæculo congruens, ut ibidem traditur. Quod ipſum in reliquis conſtanter obſervat; ut ex libro V, qui eſt de Epochis, intelligitur. Quare ex inſtituto Scaligeri, Neomeniæ Tetraëtericorum, ac civilium menſium iiſdem Julianorum menſium diebus conſiſtunt.

Alterum firmamentum eſt; Græcos, & imprimis Atticos, ante excogitatam à Calippo LXXVI. annorum Periodum, tacitè illam per Tetraëteridas, & Octaëteridas uſurpaſſe. Hoc eſt in Octaëteridas IX, cum una Tetraëte-

ride, tantumdem dierum imputaſſe, quantum Periodo ſuæ Calippus attribuit. *Nihil enim* (ait Scaliger pag. 37.) *in ea re Calippus innovavit; ſed quid tacita obſervatione fieret oſtendit, nempe in* XIX. *Tetraëteridibus quatuor* ἐξαιρέσεις *extraordinarias fieri.* Tum libro V. *Calippus*, inquit, *nihil in anno populari innovavit, præter*

Pag. 397. *Periodum, ut in* LXXVI. *annis novies intercalandum eſſe doceret; idque quando, & quatenus: quod in Octaëteride ratio Lunæ, non regula ullius Periodi oſtendebat.* Igitur antè Calippum Græcorum anni populares LXXVI. dies colligebant 27759. qui ab illis citra Periodi regulam peritè diſpenſatis dierum expunctionibus, adminiſtrabantur. Quod licèt abſurdum, & à nobis refutatum antea ſit, ad convincendam tamen Periodi Olympicæ, Atticæque falſitatem peropportunum accidit.

Tertium firmamentum eſt: Cùm in Attica Periodo duplex Neomeniarum genus conſiderandum ſit, popularium videlicet, & lunarium, poſteriores iſtas ad Iphiti

Pag. 356. ſæculum accommodatas eſſe. Sic enim loquitur, lib. V. *Periodus Attica accommodabat Novilunia Tetraëteridum ſæculo Iphiti. Itaque à capto Ilio ad primam Olympiadem, & ſæculum Iphiti, facta erat Lunæ* προήγησις *horarum* 32. *A ſæculo autem Iphiti ad Dionyſium Halicarnaſſenſem, & Auguſtum, bidui ſolidi. Quare erraret, qui ad Lunæ rationes hæc exigeret.* Quamobrem cùm in Atticæ Periodi, ac Tetraëteridis laterculo videmus hoc vel illo Scirrhophorionis die Novilunium accidiſſe, hoc ad priſcum illud ſæculum referri debet. Neque enim alteri, poſt longum præſertim intervallum, congrueret.

Ex iis tribus Scaligeri principiis neceſſariò ſequitur; Novilunia κατὰ προήγησιν, aut κατὰ μετέμπτωσιν paulatim priſcos limites egredi. Nam ſi lunaris cyclus, ſive anni XIX. lunares, totidem Julianos exæquarent, vel potiùs ſi quatuor lunares Cycli, quæ eſt Calippica Periodus annorum LXXVI, cum Julianis totidem paria facerent, Neomeniæ lunares in Julianorum menſium diebus immobiles hærerent, adeóque popularium; quorum Neomeniæ, uti jam diximus, Julianis diebus affixæ ſunt. Quòd ſi lunares anni LXXVI. totidem Julianos ſuperent, ut in Metonicis quatuor Periodis accidit, Novilunia in conſequentia prolabentur, & κατὰ μετέμπτωσιν ab epocha priore diſcedent. In Metonico quidem anno, die ſolido; propterea quòd quatuor Periodi Metonicæ diebus conſtant 27760: Juliani verò anni LXXVI. diebus 27759. Unde ſi Metonicus lunaris anni modus in uſu ſit, poſt LXXVI. annos Novilunia peſſum in poſteriora recident. Poſtremò ſi lunares anni LXXVI. totidem ab Julianis ſuperantur, Novilunia κατὰ προήγησιν in antecedentia redeunt, pro exceſſus, ac τῆς διαφορᾶς quantitate. Quandoquidem ergo neque Metonicus, neque Calippicus lunaris anni modus verus eſt, ſed lunares anni ἀκριβεῖς, & cœleſtes LXXVI. cum XXVII. embolimis, totidem Julianis minores ſunt horis ferè ſex, & Julianorum CCCIV. ſuprà lunares totidem exceſſus diem integrum colligit, ut ſuprà declaratum eſt; manifeſtum eſt Novilunia, & Plenilunia tam à Julianorum menſium, quàm à Tetraëtericorum diebus in anteriora regredi. Ita quidem ut ſi hoc anno Scirrhophorionis die VII. in IX. Julii Novilunium accidat, cyclo Lunæ XIII, poſt annos CCCIV, eodem cyclo, Novilunium Scirrhophorionos VI. die, & Julii VIII. committatur. Hinc illud

Pag. 231. eſt, quod lib. III. Iſag. Can. definitur à Scaligero: Tetraëteridem Atticam ἔλεγχον eſſe περιστροφῆς χρόνων, & ἀκρίβειαν τῆς ἀληθείας τῶν χρόνων: Lydium videlicet lapidem, quo temporum certa, & accurata ratio diſcernitur. Et paulò antè. *Nam Tetraëteridos*, inquit, *Atticæ Novilunia ſunt elenchus omnium errorum, & munimentum omnis veritatis Chronologicæ.* Hoc verò eo ſenſu dictum eſt, quòd cùm laterculum Tetraëteridos certis popularium menſium diebus Novilunia defigat, quibus Iphiti ſæculo congruebant; propter lunarem προήγησιν, aliáſque cauſas, eadem illa Novilunia conſtare nequeunt, ut ibidem loquitur, ideóque paulatim priſcas illas Epochas relinquunt. Nam in Octaëteride Harpali Neomeniæ in poſteriora ſummoventur, quoniam Octaëteris Harpali veram excedit horis XI. 18′. 30″. Julianam verò biduo ſolido. Unde in ſingulis Octaëteridibus μετέμπτωσις Neomeniæ Harpaleæ in anno Juliano bidui contingit, in lunari verò horarum XI. 18′. 30″. At in Calippica forma, in qua lunares anni LXXVI. cum embolimis XXVIII, totidem Julianos exæquant, Novilunia media, κατὰ προήγησιν, ab epochis Calippicis, perinde

Pars I.

ac Julianis, retrocedunt: proindéque & à Tetraëtericorum, ſive popularium menſium diebus, qui Julianis inhærent. Quæ Neomeniarum labes Tetraëteridis beneficio deprehenditur; cùm Novilunia aliis æquabilium menſium diebus congruunt, quàm eo tempore competerent, ad quod Tetraëteris accommodata fingitur. Tum ſi quis Olympicæ, vel Atticæ Tetraëteridos, anno tali, ac menſe Novilunium, aut Plenilunium eclipticum incidiſſe dicat, ex Tetraëteridos contextu ſtatim agnoſcitur, utrum anno illo ſyzygiæ, vel oppoſitiones lunares, iis diebus, qui concepti ſunt, accidere potuerint. Quod uno Scaligeri exemplo declarari poteſt. Scribit enim Iſag. Can. libro III. cap. VIII, anno IV. pag. 231. Olymp. CLXII, Cyclo V, Atticæ Tetraëteridos anno 2, ſub obitum Carneadis Lunam defeciſſe Πυανεψιῶνος Tetraëterici die III: cùm tamen ex diſpoſitu priſco Neomeniarum lunarium, Neomenia prytanias incidere debuerit in VI. Pyanepſionis, ut eſt in laterculo Tetraëteridos Atticæ. Sic de aliis, inquit, Noviluniis in ultimis temporibus judicium eſto. Annus IV. Olymp. CLXII. eſt Iphiti DCXLVIII. quo intervallo pluſquam bidui præceſſio lunaris accidit. Unde à VI. Pyanepſionis ad III. progreſſum fecit Novilunium. Vides igitur tam Neomenias Tetraëtericorum menſium, Julianorum menſium diebus adhæreſcere, quàm Noviluniorum in illis anteceſſionem paullatim excitari, eóque majorem eſſe, quò longiora temporum ſpatia proponuntur.

CAPUT XXI.

Declaratur Scaligeri in ſua ipſius Methodo gravis hallucinatio.

HACTENUS ſic à nobis explicata eſt Olympicæ periodi, Atticæque doctrina, ut ne ipſe quidem Scaliger clariùs eam, ac fideliùs declarare potuerit. Quod eo conſilio feciſſe me jam dixi, ut vel Mathematicarum artium rudes agnoſcerent, quàm parùm accuratum ſe in illa ſua tractanda Methodo præbuerit; in qua ſic verſatur, ut majora in ulla re, ac fœdiora nemo commiſerit. Nam cùm incidunt exempla, in quibus Noviluniorum, aut Pleniluniorum, vel eclipſeon ratio ad Athenienſium tempora refertur; quod in hoc opere ſexcentis locis occurrit; Novilunia Tetraëtericis, atque æquabilibus menſibus ſic illigat: ut iiſdem planè diebus attribuat, in quibus ante quadringentos aut etiam ſeptingentos annos, hoc eſt Iphiti ſæculo congruebant. In nonnullis verò προήγησιν, ac lunarem anteceſſionem obſervat. Poſtremò laterculum ipſum Tetraëteridis plerumque non Iphiti ſæculo, ſed poſteriori ætati convenit. Quæ tria ſingillatim demonſtranda ſunt.

Ac primùm Lunaris anteceſſionis habita ratio eſt in exemplo illo Carneadis, cujus ſuprà mentionem fecimus, ex lib. III. Iſag. Can. Ibi enim anno IV. Olymp. Pag. 231. CLXII, Atticæ Tetraëteridos anno 2, Plenilunium à VI. die Pyanepſionis, in quem Iphiti ſæculo cadebat, ad III. tranſiit, poſt annos DCXLVIII. Ita προήγησις plus quàm bidui facta. Item libro V. de Emend. Cap. de pag. 383. tranſitu Xerxis, Eclipſis Solis accidit anno Per. Jul. 4233, Iphiti CCXCV, Periodi Atticæ XXIX, Tetraëteridos primo, Ἐλαφηβολιῶνος ἑβδόμῃ φθίνοντος, id eſt XXIII, die Aprilis XIX, cùm Iphiti ſæculo in laterculo Tetraëteridos cadat in diem XXV. Elaphebolionis. Ergo bidui προήγησις non toto Hipparchi Cyclo vertente contigit, quod adverſus hypotheſim pugnat: unius enim diei eſſe debuit. Ad hæc libro V, anno Iphiti CCCXLIV, Periodi Atticæ 2, Novilunium accidiſſe dicitur Scirrhophorionis XIII, cùm Iphiti ſæculo decimo quinto conveniat in laterculo. Quòd ſi Meton, ut eſt in libro I. de Emend. Novilunium anticipavit; pag. 45. & Scirrhophorionis XIII. conſtituerit, quamvis propriè in XIV. incideret, προήγησις unius dumtaxat diei contigerit. Quartò in anno Periodi Atticæ quarto, Iphiti CCCLXVI, Hecatombæonis VI. deliquium Solis evenit, ac proinde Novilunium, quod ex laterculo in VII. Hecatombæonis quadrat. En προήγησις unius diei. quod initio belli Peloponneſiaci accidit, Per. Jul. anno 4283. uti ſcriptum eſt libro V. de Emend. & libro I. pag. 38. Quintò eodem libro V. de Emend. pag. 387. deli- pag. 386. quium Solis anno Per. Jul. 7310, Atticæ Periodi XXXI. contigit, Μεταγειτνιῶνος Tetraëterici πέμπτῃ μεσοῦντος:

hoc